

el portell de les 12.

Entrevistes

Adrià Gené Sans
Miquel Ardèvol Fernández

Taulell d'instants

Inauguració del Casal i
primera pedra de l'escola

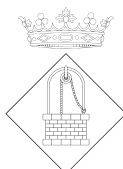
Història del poble

El carrer Prat de la Riba i
la seva gent als anys 60

[NÚMERO 060]

[DESEMBRE 2024]

contingut

el portell de les 12.

— REVISTA LOCAL DE
L'AJUNTAMENT DEL
POAL
— NÚMERO 060
— DESEMBRE DE 2024

Edita:

Ajuntament del Poal
Plaça Catalunya, 1
25143 El Poal / Lleida
ajuntamentdelpoal@gmail.com
973 56 50 02
www.poal.ddl.net
@ @ajuntamentdelpoal

@ dels textos:
els seus autors

@ de les fotografies:
els seus autors

Fotografia de la coberta:
Xavi Castells

Disseny gràfic i
maquetació:
Gemma Pagès
_ Estudi gràfic
www.gemmapages.com

Imprès a:
Gràfix Digital
www.grafix.cat

Dipòsit legal:
L-189-2012

Tiratge: 280 exemplars

L'Ajuntament no es
responsabilitza de les
opinions exposades en
els diferents articles de
la publicació, que són
exclusiva responsabilitat
dels seus respectius autors.

3 el casal

ESTELA LLEONART
Alcaldesa del Poal

equip de govern

4 taulells d'instants

8 homenatge a Eduard Eroles

TON ARDÈVOL

14 una anècdota més

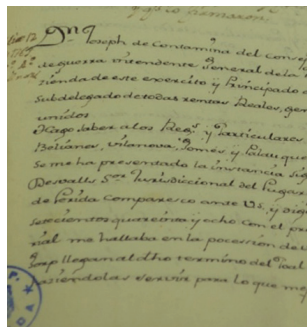
ESTEL·LA BERGA MORENO

15 l'òliba

JOAN ESTRADA BONELL

18 de pagesos i de senyors qui era l'amo de l'aigua

JOAN FARRÉ I VILADRICH

20 un dia per recordar!

DUES FELIGRESES: Mª ASSUMPCIÓ
TEIXIDÓ I CIVIT I MONTSE TEIXIDÓ
I TOMÀS

22 el carrer Prat de la Riba i la seva gent als anys 60 del segle passat (part I)

EUGENI TEIXIDÓ GOU

24 un pou(al) de ciència per què volen els avions?

FRANCESC ARGILÈS

26 amb pas ferm i decidit

ASSOCIACIÓ DE DONES DEL POAL

28 l'escola nova

ESCOLA EL ROSER

29 la singratella

LLORENÇ BONET GÓMEZ

30 la família Reñé Peres

ANTONI RENÉ CASALS

33 cuina amb Cal Menut

34 glossari culinari

ROSA TERÉS

35 passatemps

36 entrevistes

38 racó de lectura

TERESA SALVIA VIDAL

[39] estic en blanc

EVA AIXALÀ RIUS

[40] diorama de Nadal

MONTSE GERMÀ

el casal

: ESTELA LLEONART :

ALCALDESSA DEL POAL

Benvolgudes poalenques i poalencs,

En aquest número vull fer una menció especial, tal i com surt a la portada, al Nou Casal Municipal. Una obra començada per l'anterior consistori, del qual jo formava part, i que ara, com a alcaldessa he hagut d'executar.

L'obra ha portat molta controvèrsia però, com he dit sempre i des del minut 1, la meua voluntat ha sigut tirar-la endavant ja que sempre havia votat a favor d'aquest projecte en la legislatura passada. I així ha sigut, tot l'equip, des del primer fins l'últim component hi van estar d'acord, malgrat que en el seu dia tinguessin visions i opinions diferents.

Quan passes al capdavant et trobes molts obstacles. El primer fou que ens vam trobar una secretària nova —ja que l'Eva estava de baixa en aquell moment—, la qual no podia acceptar aquell projecte perquè des de la Diputació hi havia tot un seguit de punts que eren preceptius i no ho va veure viable.

Que et trobis en aquesta situació en només entrar no és gens fàcil i que hakis de prendre una decisió en pocs dies perquè depens d'una subvenció i havent-ho de tramitar tot, doncs encara és més complicat.

Davant de tot aquell enrenou, vam actuar com en aquell moment vam creure més oportú i sempre amb l'assessorament dels tècnics del Consell Comarcal.

Llavors, la nostra idea va ser no fer modificacions al projecte, més que res perquè era impossible per manca de temps i perquè la gent havia votat aquesta construcció. Per això, ens vam decantar per l'opció "deixar de fer" i tota la resta deixar-ho igual.

Sí que és veritat que, quan s'estava construint, alguns poalencs i poalenques encara tenien la idea que tota la façana seria de vidre, tal i com van votar però, per temes de pressupost, l'antic consistori va fer tota una sèrie de modificacions per poder-se ajustar més ja que en aquell moment es van veure obligats a fer-ho per les circumstàncies amb què es van trobar, però tot el que veieu a dia d'avui ja estava al projecte original. A més a més, podem afirmar que, amb l'adjudicació de les obres a l'empresa Codeco, vam obtenir un seguit de millores, com per exemple tot el mobiliari de la cuina.

És evident que nosaltres també el volem tancar completament —tal com vam dir a la reunió per explicar-ho al poble— i poder disposar d'una sala multifuncional o que serveixi de teatre, i és per això que ja s'ha deixat tot preparat perquè així sigui.

Sabem que és molt fàcil criticar, però us convido a reflexionar, a mostrar-vos assertius i a posar-vos a la pell del qui passa al davant, amb un puntet d'empatia, ja que és impossible fer-ho bé per a tothom. Però creieu-me si us asseguro que les persones que ho hem tirat endavant, ho hem fet amb la millor intenció i voluntat possibles, per fer una gestió transparent i viable de la construcció del Nou Casal que les persones van poder votar en el seu moment.

Us desitjo que passeu unes molt bones festes!

equip de govern

Urbanisme, contractació i habitatge

Estela Leonart i Carrillo
Ferran Panadés i Salvà

Finances i patrimoni

Estela Leonart i Carrillo
Ferran Panadés i Salvà

Ensenyament i AMPA

Estel·la Berga i Moreno
Anna Panadés i Salvà

Sanitat, serveis socials, associacions i feminisme

Mària Gázquez i González
Estel·la Berga i Moreno
Anna Panadés i Salvà

Promoció, difusió cultural i tradicions i festes

Anna Panadés i Salvà
Mària Gázquez i González

Joventut

Estela Leonart i Carrillo
Ferran Panadés i Salvà

Serveis, medi natural i agricultura

Ferran Panadés i Salvà
Anna Panadés i Salvà
Miquel Fernández i Bautista

Esports i instal·lacions esportives

Miquel Fernández i Bautista
Estel·la Berga i Moreno

Es reserva com a competència directa de l'Alcaldia l'àmbit competencial de règim intern, seguretat ciutadana i participació ciutadana

JUNTS PER POAL
Vicenç Montserrat Adell

taulell d'instants

#1

- 1** Concert de Marta Infante amb el Quartet Teixidor Belisana Ruiz per la commemoració de la mort dels germans Desvalls.
- 2** Col·laboradors per anar a buscar la flama del Canigó a Mollerussa per Sant Joan.
- 3** Dia Internacional de l'Orgull LGBTI+.
- 4** Festa Night Swim, estiu 2024.
- 5** Caminada a la Masia l'Estrella.
- 6** Voluntaris de JoVa 2024 fent tasques de millora al poble.
- 7** Venda de material destinat a Mulla't, el Dia Internacional de l'Esclerosi Múltiple.
- 8** Concert Band the cool a la Festa Major.
- 9** Sopar popular de la Festa Major.
- 10** Pedalada per la Setmana europea de la mobilitat.
- 11** Castellers de Lleida durant la Festa Major.
- 12** Tirada de bitlles per la Festa Major.
- 13** Paradeta AFANOC a la Festa Major
- 14** Ofrena floral de les associacions per l'11 de setembre.
- 15** Plantada per l'ofrena de l'11 de setembre per part dels alumnes de l'escola.
- 16** Actuació del Cor Galindaina el 25 de novembre.

[DESEMBRE 2024]

taulell d'instants

#2

Col·locació de la primera pedra de la nova escola el 25 d'octubre i inauguració del nou casal el 30 de novembre.

[DESEMBRE 2024]

homenatge a Eduard Eroles

: TON ARDÈVOL :

El dissabte 6 de Juliol d'enguany va morir l'Eduard Eroles Camats a Ciutadella de Menorca després d'una llarga i feixuga malaltia.

Aprofito la revista del poble, *el Portell de les 12*, per retre-li homenatge. La seva signatura sempre que feia una proclama era: Eduard Eroles Camats del Poal.

L'Eduard i jo érem amics, una trajectòria d'amistat que, tot i que ens vèiem molt de tant en tant, la complicitat sempre era present, el considerava el meu mentor. Ens cartejàvem i els seus escrits traspuen sempre un tarannà cultivat, patriota de soca-rel, amb un agut i fi sentit de l'humor.

També, i sobretot, un gran conversador amb el complement en tots els àmbits de la Maria Jesús, la seva dona, que feien les

delícies dels gelats menorquins, trufats amb el do de la conversa —que era càtedra de saviesa— a les cadires enfront de la gelateria al costat de baixamar. Ara l'Aina, la seva filla, n'ha agafat el relleu.

De tots els escrits que tinc d'ell, he triat aquest relat signat pels seus germans: el Miquel, el Jordi i ell mateix. El trobo magistral. És la crònica dels Camats, un relat que pels que ja som grans sembla que fa quatre dies. *Lo* que relata, ho tenim molt present, però podria ben bé ser de l'edat mitjana. Feia quatre dies que la gent tenia llum a casa, no hi havia cotxes, ni màquines ni cap automatisme, tot era amb animals, tot era manual. Calla, potser sí. Recordo les màquines de batre. Bé, en fi, parlem dels anys 1940/1955 en plena postguerra.

Ja em direu què us ha semblat.

TOT RECORDANT...

Una plana immensa, inabastable, amb tots els colors del groc i del verd, tocava els peus del Montsec, i un horitzó de Ponent, amb un sol que feia néixer tots els vermells —cada dia era una meravella—; al bell mig de la Plana d'Urgell, un poble petit, el Poal creixia sota l'ombra d'un alt campanar i de la casa senyorial dels Desvalls, marquès d'Alfarràs i del Poal. Vivien a Barcelona, lluny del sol i de les suors. De sempre, a flor de terra, molta aigua, això feia que molts vinguessin a pouar-la, d'aquí l'escut d'un pou amb una galleda. L'arribada d'aigua canalitzada de la muntanya va engrandir els conreus de blat, d'ordi, de panís i d'alfals. La major part dels pagesos eren propietaris de pocs jornals de terra. D'altres, a prop del poble, un petit hort que havia d'assegurar el primer plat. Pobresa: havien de llogar la força dels seus braços per a viure. Els Camats eren d'aquests últims.

Ara i aquí fem un reconeixement i homenatge als nostres avis: l'Alfonso Camats Pascual que va néixer el 8 de març de 1878 al Poal. I es va casar amb la Maria Sans Baiges. I als seus fills: Josep, Josefina, Jaume, Soledat, Josep Maria, Andreu i Carme. I també a les seves parelles. Plegats van enfrontar-se a una vida molt dura, amb moltes penes i estretors.

El vol alegre de centenars d'*aurinetes* omplien el poble de primavera i ens deixaven l'aire ben net d'insectes i volianes. Amb pe-tones de fang preparaven els seus petits nius sota els baixants de les teulades. Descansaven totes juntes dalt dels fils de la llum del carrer. De dia, molts *mixonos* i algunes garses aprofitaven els grans de blat caiguts pels trossos després de segar. Els *muricecs*, els mussols i els cants pausats de les òlibes vigilaven la fosca de la nit. A cada casa, un gos mandrós de companyia o un de caçador, per a alçar les guatlles amagades dins l'alfals. Els gats eren imprescindibles per a controlar els ratolins.

Recordo un *silló* negre de Verdú ple d'aigua psoat a la serena de la nit. No hi havia neveres, però sí un cossi ple de trossos grossos picats d'una barra de gel i embolicats amb sacs i botí abraçant un gran porró de vi que havia d'alleugerir la dura feina de pagès, de sol a sol. Sempre la força dels seus braços i algunes mules estirant els carros fins a dalt de garbes de blat o feixos d'alfals. Poca maquinària. Atents a fangar, cavar i llaurar; sembrar, regar i segar amb la falç i la dala, garbellar i espigar, batre a l'era, pols, boll

i palla, el blat dins el sac o al fons d'un cup. Molta calor, suor al front i a les aixelles; vols de mosques nervioses per la casa. Dinar i una migdiada sempre curta. Tothom pendent de la marinada: el mar fet ventet de la tarda. Sovint, només els mascles, a pèl, ens remullàvem a la segla Fonda, al clot de cal Xaparro, al canal o al clot de l'Estrella.

A l'hivern la *bòria* pixanera sovint ens embolicava com si fóssim fantasmes dins un núvol de cotó blanc. Molt de fred a dins i fora de casa. Canonades de plom rebentades pel gel, *perillons* als dits i a les orelles, matalassos de *clinc*, mantes de borra i bosses d'aigua calenta a dins del llit. Peus escalfats al voltant d'un braser, d'un foc a terra o de la cuina-estufa de llenya, *pinoyts* i clofolla. Castanyes i moniatos calents per allargar la calor a la butxaca dels pantalons.

Expectació el dia de la matança dels *cotxos*: estirar-lo amb un ganxo, resistència, uns *gis-cles* immensos se't clavaven dins del cervell, estirar la cua, sang a raig... I fer el *mandongo* amb l'ajut de familiars i amics per a embotir, bullir o confitar *llangonisses* i costelles, *llomilló* i xulles i pernills, cansalada, bull i botifarra negra. Els treballs delicats i la neteja a mans de les dones. Dia llarg acabat amb un sopar pantagruèlic.

Sempre el menjar de cullera i forquilla cuinat amb paciència i de qualitat. Poca varietat de productes: col, patata, ous, bròquil i espinacs, faves, cigrons i mongetes, enciams i escaroles, pebrots, alls, cebes i tomates... De l'abundància de l'hort fer-ne conserva, sobretot de tomata. Sopes de molts gustos per sopar, pa sec amb un ou, pilota i carn d'olla, fricandó, poc peix i poca ploma, esqueixada de bacallà, arròs bullit amb congre, conill a la cassola amb bolets de xop, cassola de tros, *aringades* del casco amb pa i tomata i sempre darrere dels caragols que ajunten petits i grans, rics i pobres: una caragolada era festa de *despedida* o d'arribada. *Aurelletes*, crema, pa de pessic i braços de gitano, flams, xocolata i torrons d'Agramunt... Canviar farina per poc pa al forn, draps i ferro vell per taronges gràcies a les romanes dels vius drapaires. També uns pellaires compraven les pells de conill assecades. Vi de casa amb *graciósa* o sifó amb porró, licor de camamilla, Anís del Mono i Veterano, xampany semi Rondel. Pocs arbres fruiters, alguna figuera, pomera, prunera, *presseguers*, *palosanters* i magraners, pereres, cirerers, alguna parra de raïm i poques vinyes i vi. Era una festa poder comprar algun plàtan de Canàries a ca l'Eusebio.

Els carrers eren de terra, amb pols, i fang si plovia, amb clots i sense *aceres*. Les cases de totxo o tàpia, la porta d'entrada amb botera t'obria els baixos amb estable i pallera, i al final un corral ple de conills i gallines, amb una corralina amb dos porcs sempre insatisfets. L'estança de viure era al primer pis: cuina, menjador, solar, wc (comuna) i lavabo, *cuartos* de dormir. Unes escales cap amunt et deixaven a les golfes on s'hi guardava blat i panís, i en un *cuarto* tancat pernills i tupins de *llangonissa* i costella confitades. No totes les cases tenien aigua corrent i calia anar-la a buscar a fora. Dutxes, banyeres i wc... Segur a les pel·lícules americanes en blanc i negre, o mudes. Va arribar l'electricitat, sovint a les fosques. No podies arraconar el llum d'oli, de carburo o d'espelma. Molta roba rentada a mà ia cops de pala amb sabó de pastilla fet a la caldera de casa amb greixos de porc i sosa. A la cuina, aigua calenta en un cubell per a rentar-se amb sabó de coco i els cabells amb rovell d'ou; brillantina i unes gotes de colònia que venien a granel a ca l'Eusebio. Poca perruqueria, molts *ruhlos* al cap. L'afaitat amb brotxa i fulla, i a cal barber unes gotes de Floid a les galtes. Tothom tenia el paper raspós El Elefante "que deja el culo más brillante". Els joves i els grans es trobaven al Casal o a cal Sellart jugant a ping-pong o fent caramboles. Tertúlies i xafarderries a cal barber Aumedes, a ca l'Agustí baster i a cal Pepe *pegot* sabater. El sol i el rellotge de butxaca marcaven l'hora.

Les dones sempre esclaves de la roba per aprofitar-la o apedaçar. S'estrenava poc, pantalons de pana i *trajes* amb armilla per les festes i, novetat!, camises de nylon (no transpirables) comprades a Andorra, cotilles amb *varilles* o sense... Tips de cosir mitges i mitjons amb un ou de fusta —els homes només cosien els sacs amb agulles saqueres—, botons i bragues sense cremallera, planxa de ferro i *amidonar*. Faldilles llargues i fosques, brusa fins al coll i mocador al cap (com les txetxenes). Algun *traje* amb jaqueta seguia la moda de les artistes de cine. Poques joies: arracades, anell, collarets variats i una polsera xapada d'or de "No me olvides". Era feina de les dones anar a espigar blat i panís. S'expressava l'estimació amb abraçades i copets a l'espatlla, pocs petons i poc sexe, molts fills de París... Aquí hi havia la font principal del pecat. Els parts a casa, amb crits i nervis, molta aigua calenta i llevadora. Alegria. Parir amb dolor un fill desitjat feia impures les dones. La quarantena obligada la trencava el capellà amb aigua beneïda de

l'església. Mesos de bressar i mamar, bolquers de draps i gasses, febrades i diarrees, cul escaldat i *polvos talco*, galteres, tos ferina, pigota rosa, xarampió, grip... Si ho podies travessar, tenies vida fins als 70!

Els funerals i *enterros* eren molt emotius i sentits perquè tothom es coneixia. S'anava a casa del difunt/a a donar el *pèsam* i a comprovar com havia quedat... Mesos de dol amb vestits negres i un braçalet de roba negra cosida a la màniga de l'americana o al coll de la camisa. Els batejos, primeres comunions i bodes eren *aconteixements*: tots n'esperaven algun record i confits. La Festa Major de l'agost obria els braços de les famílies als de fora del poble i mai no s'acabava el menjar i beure, i les millors dolçors. Tothom ben mudat i clenxinat omplia l'església. Els cants i la música de l'*harmònim* de la missa major feien el primer toc d'entusiasme, amb l'esclat final al ball del Casal, al vespre. Els *palcos* del voltant de la sala plena de familiars que de dalt a baix vigilaven els acostaments i mirades de reüll a les virtuts de la parella durant el ball. Els músics de les orquestres Marabú, la Triunfal d'Igualada, la Melodia del Vendrell... I la veu del cantant Ramon Calduch, sempre contribuïen a l'exaltació de l'amor i de l'amistat, i fins l'any que ve!

Alguns geperuts, tartamuts i coixos. Poques ulleres i bastants sords, cap mut. Vells i velles amb mangala, poc cabell i patilles, mostatxos; ningú amb barba. El sol deixava marcada la seva línia al front després del barret. Llargues malalties i poques operacions a "La Alianza" de Lleida. Cap vacuna i gens de penicil·lina, "zotal" enlloc de mercromina, cataplasmes i pegats foradats de "Sor Virginia", *bàfols* d'eucaliptus, braguers per aguantar les hèrnies, pocs queixals i dentadures postisses, i alguna dent amb funda d'or o de plata, grans i furóncols, polls i puces, i algú amb "vesper" (*golondrino*) sota l'aixella... Quina sort, però, de tenir al costat l'ull clínic vigilant d'un gran metge: el senyor Antonio Mir.

A l'estiu els dies es feien llargs, de sol a sol. Sempre hi havia algú agraint l'ombra d'un arbre. Ningú corria, tot es feia a ritme de carro, a peu o amb bicicleta, que va despertar molta afició a fer corregudes. Els fills dels rics marcaven la diferència més de pressa dalt d'una moto Guzzi, Rieju, Montesa, Derbi... Amb un camp sense herba, el futbol era l'esport més de tots. Bons jugadors que xutaven una pilota de pell dura competien amb altres equips de la comarca. No hi faltava mai el Joan i el Miquel Carbonell amb el *botiquín*.

Ja passava cada dia "l'auto de línia" de Vila-sana fins a Lleida. De lluny vèiem el fum negre del trenet quan parava a l'estació, esbufegant d'avorrit per la rutina del curt trajecte de Tàrrrega-Balaguer. Als pares no els agradava massa que ens hi perdéssim. La gent s'entristí quan es treien les vies, les travesses i els claus. Trossos de ferro, n'anàvem a pispar d'amagat. La Soledat, de bon matí, anava a peu al mercat del dimecres a Mollerussa amb dos cistelles d'ous —algun de covat que al trencar-lo donaria un bon en-surt a Barcelona— i conills. Sempre entrava a la pastisseria Sant Isidori, tornava amb retalls de roba, algun *capritxo*, i unes sabates de mudar (les espadenyas es compraven a ca la Maria de l'estanc). Cansada i ben alegre acabava de fer el dinar. Diria que era el seu desitjat dia de festa. Pocs telèfons. A casa del padrí Fonso, l'Andreu i la Carmeta eren els encarregats de donar-te línia cap a algú. Sembla que va ser una feina lligada però entretinguda... Amb gent xafardera al costat. Els fumadors es feien el cigarro amb el tabac de *cardo* guardat a la petaca. Caliquenyos i fàries a les festes, i la novetat del tabac ros Bisonte i el negre Celta curt. Ducados. L'agutzil feia pregons i ajudava a l'Ajuntament.

La gent parlava català a casa i al carrer. Pocs l'escrivien i no hi havia ni un sol llibre o revista per a llegir-lo. Les lectures eren els "patufets" que ens els canviàvem un cop llegits, del "Roberto Alcázar y Pedrín", "El Guerrero del Antifaz", TBO, "Azuzena", "El Capitán Trueno", "Jabato", "Hazañas bélicas" i algun "Patufet" antic d'amagat... Era normal parlar poc en castellà i a la nostra rica llengua donar-li més força expressiva amb paraulotes, insults i renecs: fotre, carallot, hòstia, cony, collons, cabronàs, *maricon*, fill de p., *me cago'n D...*, molt degut a la incultura, a la impotència davant de fets, de persones o d'animals (mules, cavalls, rucs, vaques, corders, gats i gossos...) que no feien cas. Havien castellanitzat els noms dels carrers i dels pobles. Tota comunicació privada o pública en castellà.

Els diumenges tocava anar clenxinat i mudat i anar a missa. A la tarda, al Casal feien dos pel·lícules —la censura ja havia tallat les escenes més *sexís*—, alguna era de l'Oeste, i el NODO: noticiari d'exaltació del règim franquista i de *lo bé* que s'ho passaven les monarquies luxoses i riques de fora: el xa de Pèrsia i la Soraya, l'Aga Khan folrat de joies, Isabel d'Anglaterra amb la diadema més rica, la duquessa d'Alba, etc. Les parelles aprofitaven la fosca del cine per fer pràcti-

ques d'anatomia en viu. *Xupàvem* regalissia i *sidral* ensalivat i, amb molta sort, un polo de menta, un *Frigo de corte* de vainilla i xocolata, cacaos torrats i xufles del Roig... Amb una pesseta o dos rals amb forat al mig que ens donaven els pares, el Pere i la Soledat, i l'oncle Josep Maria, i altra bona gent, passàvem un diumenge divertit i distret. Molts homes omplien la tarda jugant a les cartes, a la Botifarra o a la Manilla. Si no anaven a Rosari, es quedaven a casa descansant dels extrems del diumenge tot esperant alguna amiga o parenta.

Molta canalla. Créixer amb pantalons curts i de golf, samarretes apelfades, jerseis fets a mà i americanes que no et treien el fred. Els qui veníem després dels grans estrenàvem poca roba abans de Pasqua o de la Festa Major. Els fills de pagesos fèiem la Primera Comunió vestits de mariners i, els de casa més bona, d'almiralls guardonats. Tots amb el petit llibre blanc, guants i un petit rosari. Les xiquetes amb vestits de núvia casadora, rínxols i el cap més guarnit. Mossèn Pipa ens ensenyava doctrina i a resar en català, i quasi tots els cants en gregorià, amb la veu forta de l'Antolí Aldomà i les misses en llatí d'esquena a la gent. Un moment o altre alguns vam fer d'escolanets. Processons, rosaris, mesos de Maria... I molta cridòria i sorolls de carraus i fer petar les bufetes de porc inflades i assecades a l'hivern per a "matar jueus" el Divendres Sant. Per Pasqua, moltes famílies anaven a l'estany d'Ivars a menjar la mona (de pa de pessic ben guarnida) i a *disfrutar* de com pescaven les anguiles. Els Camats no eren massa "missaires" i de donar-se cops al pit, però sempre tenien els braços a punt d'ajudar i les paraules adients per a animar. Sentit de la justícia i sense pèls a la llengua. Recordo estar amb el padrí Fonso, ja gran, amb boina negra al cap, assegut al pedrís del costat de l'entrada i jo damunt de les seves cames dient *piropos* a les dones o saludant amb enginy sense fer distincions. Respectat i estimat.

Jugar a "Cavall fort", a "Lillo", a "Todos", a "Dalli" i al "Bu-li" amb dos pales petites, a pilota a mà, a patacons, a boles de fang, de pedra i de ferro, pilotes de drap pel futbol, a bitlles, desfullar nius de *mixons* i de garses, anar a "caçar la joca" a les nits quan els ocells dormien, competir a veure qui pixava més alt i més lluny... Pocs joguets i nines, els Reis esperats només se'n recordaven de portar *llàpissos* i llibretes, i uns mitjons. I tots contents, saltant i ballant sempre. Poca afició a la mú-

homenatge a Eduard Eroles

sic i al cant, ni a tocar algun instrument, ni la flauta. Al ball, millor agafat a la parella.

Escola de xiquets amb un mestre (Guillermo, Anselmo, Perache i Solans). Ajuntament al mig. Escola de xiquetes amb una mestra (la senyora Filo), davant d'una plaça. Abans d'entrar, posar el pal de la bandera espanyola dins una argolla i cantar el "Cara al sol" dels falangistes. Ens assèiem en uns banquetes i cadires darrere d'un pupitre amb un tinter on sucaves la punta de la ploma. Sovint taques de tinta per la taula i la bata. Una estufa de llenya o de pinyola no bastava per a escalfar la sala. Tots mirant cap a la taula gran del mestre i la pissarra, amb guixos i *borradors* de roba, i un garrot gran que el mestre senyor Perache feia servir picant-te a les mans per les faltes dels dictats o del comptar. Les cames ens tremolaven quan ens feia pujar a la pissarra. Tot el que apreníem era en castellà i de memòria: els rius i pics de les muntanyes d'Espanya, la llista dels reis gots... Exaltació dels herois de la història d'Espanya: Viriato contra els romans, Don Pelayo i el Cid Campeador contra els moros, Hernán Cortés contra Moctezuma dels asteques, Francisco Pizarro contra Atahualpa dels inques, Agustina de Aragón contra els francesos... Dictats i llegir en veu alta El Quijote de la Mancha, petits i grans. El senyor Perache tossia molt i estava malalt, i ens va impressionar la seva mort. Uns dies després arriba un nou mestre jove, en Joan Florit de Ferreries (Menorca), solter, que vivia a la Fonda de cal Sellart. Animat, cantador i juganer. De tan bo, els més entremaliats ens atrevíem a fer-n'hi alguna.

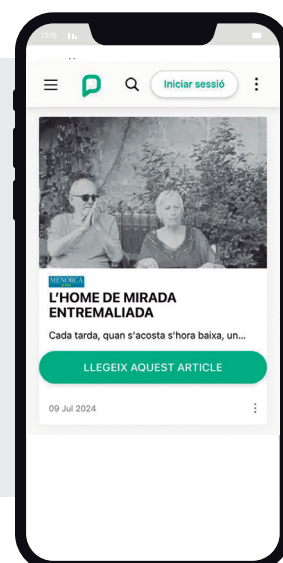
A poc a poc, l'ambient i el nivell d'ensenyament van millorar molt. I ens va obrir la porta de poder estudiar més fent el Batxillerat als qui érem fills d'humils pagesos: l'Antolí i lo Duardo de ca la Soledat! Els fills de la gent benestant estudiaven als internats religiosos de Saragossa i de Barcelona. Però, quina casualitat! Que un mestre menorquí i una menorquina mestra hagin acompanyat un poalenc Camats, gelater, al llarg d'aquests anys!

Sobre les penalitats viscudes els anys de la República i de la Guerra Civil, llarg silenci. La força repressiva del franquisme vencedor era total: presons plenes, exiliats i fortes condemnes als rojos vençuts que arribaven fins a la mort. Tancar-se a casa, callar i molta por. Racionament i control en una llibreta d'alguns productes d'alimentació. A la ciutat ho notaven més. Poca llibertat i tornar a creure i a treure's la boina negra davant dels senyors, del Bepo, de l'alcalde, del capellà i de la Guàrdia Civil. Massa anys de *mili*!

En aquesta època desgraciada hi havia més mocs que peix a les taules. On anaven a parar els mocs? A les mànigues de les jaquetes de llana, fetes amb tot el cor per la nostra mare Soledat. Els mocadors fins només treien el cap per la butxaca de l'americana els diumenges i els mocadors grans i foscos amagaven les suors de les feines dures a la butxaca dels pantalons. Moltes vegades anàvem a cagar a l'estable no fent cas del perill de tenir les mules o les vaques al costat. Tot anava a parar al femer que a quasi totes les cases presidia al mig del corral.

[NÚMERO 060]

**Articles
relacionats que
podeu trobar
online**

homenatge a Eduard Eroles

Ompliríem moltes pàgines d'anècdotes i vivències familiars a partir de les arrels de l'arbre Alfonso i Maria, seguint per cadascuna de les 7 branques plenes d'ocells nouvinguts que encara hi refilem. Per allà on eren o hi passaven, els Camats es feien notar. "Això qui ho ha dit o fet?" Algú responia: "Els Camats!" Tots tenim algunes petites anècdotes singulars i seria bo que tots les recordéssim. Breument, una del Josep Maria. A la primavera del 1958, l'Eduard era rosset i amb cara d'àngel, inquiet i força rebel (rebregat). Per l'escola va passar un *flari* caputxí explicant historietes dels missioners per l'Amazones, fent jocs de mans i explicant-nos que podíem a anar a estudiar a l'internat —seminari d'Igualada— per aprendre a ser *frarets*. I li vaig dir que jo hi volia anar. Tot un trasbals, la mare marcava la roba i plorava i no parava de fer-me preguntes per assegurar-se que hi anava de veritat. Un dia, molt seriós, va venir a casa l'oncle Josep Maria, solter, *esquerranot*, anarquista, anticlerical... M'agafa fort de les mans i em diu: "Duardo, *me cago'n Déu!* Ja saps que el dia que entraràs allí *lo* primer que et faran serà tallar-te la titola, ruc?" Em deixa les mans i se'n va tot empenyat. Em quedo parat i sense paraula. Però tossut i content i amb ganes d'aventures els pares em deixen a Igualada. Ningú em va tallar la titola. I la prova és que tenim dos fills i quatre nets, cap fecundat *in vitro*!

A cal Pere i la Soledat, el corral —amb els cotxos, els pollastres, els conills i les gallines, i alguna vaca— era important tenir-lo controlat. La Soledat el cuidava i vigilava que fun-

cionés. Que les conilles estiguessin contentes amb el conill, i les gallines amb el gall de cresta vermella que les *xulejava*. Els ous eren importants per a la dieta diària i per a mantenir l'aviram suficient. No es podia perdre ni tirar res. Quan una gallina no covava bé els ous amb constància de calor, els pollets no sortien. Era una mala lloc i no podia ser que fes la boja. Llavors, la Soledat es posava la gallina a la falda, amb una mà li obria el bec i amb un porronet li donava uns quants traguets de vi. Al cap d'una estoneta, la gallina amb els ulls mig adormits caminava ben borratxa. I d'aquesta manera estava quieta i ben aclofada damunt dels ous. Amb pilleries i uns bons *cataclecs*, rient, rient, vivíem una mica més contents!

Els Camats eren alegres, decidits, de veu forta, xerradors i gens tímids, menjadors i poc bevedors... Molts amb les galtes vermelloses (sang alta?) i suadors. Pobres de propietats i de terra: havien de llogar la força de les seves hores a algú per a poder viure. Al poble no hi havia continuïtat de treball per a tots i alguns van haver d'anar-se'n fora per a sobreviure i vèncer la incertesa de la pobresa: el Josep a Agramunt, la Josefina i l'Andreu a Lleida, el Jaume i la Carme a Barcelona... Sempre pendents de l'estima i atenció dels seus fills, transmetent-los uns forts vincles de grup, de família, i de formar part d'un poble petit, el POAL, i d'un de més gran: CATALUNYA!

MIQUEL, JORDI I EDUARD EROLES CAMATS

Barcelona, 1 d'abril del 2018

[DESEMBRE 2024]

una anècdota més

: ESTEL·LA BERGA MORENO :

Aquesta història va començar un 27 de novembre del 1953, quan una parella va celebrar el seu casament al Poal. Llavors els casaments es celebraven de matinada, vestits de negre i amb pocs convidats.

Aquesta parella, molt enamorada, van començar una llarga vida junts amb molts somnis per complir. Van crear un negoci, tenien casa seva, però els faltava una cosa molt somiada: fills.

Portaven un parell d'anys casats i no havien aconseguit tenir-ne cap. I com sabem, abans no hi havia els avenços científics que hi ha avui en dia, així que no els quedava altra que tenir fe i resar perquè algun dia es complís el seu somni més desitjat.

De la parella, ell era un gran devot de la Mare de Déu de Montserrat i es va fer la promesa que si finalment tot anava com desitjaven, ell mateix faria la donació d'una imatge de la Moreneta a l'església del Poal.

Finalment, als tres anys de casats van tenir al seu primer fill i tres anys més tard el segon. Així doncs, com tots sabem, les promeses són per complir-les i va anar a Lleida a comprar la imatge de la Mare de Déu de Montserrat. Ell, com a persona discreta que era, no volia que ningú sabés que era ell qui havia fet la donació. Així que a la mateixa botiga va demanar que ells mateixos se n'encarreguessin de contractar un transportista que ho dugués a l'església del Poal, sense donar el seu nom.

Però, curiosament, van passar uns anys i aquella imatge no havia aparegut a cap lloc de l'església del Poal, tal com ell esperava. No sabia com podia esbrinar què havia passat amb aquell encàrrec que ell havia donat. I un dia, va pensar en anar a preguntar-li al transportista de Mollerussa (abans no n'hi havia gaires) si, casualment, algú li havia fet l'encàrrec de portar una imatge de la Mare

de Déu de Montserrat a l'església del Poal. I, casualitats de la vida, així era. Ell mateix havia fet aquest encàrrec i, gairebé 10 anys més tard, se'n recordava perfectament i també se'n recordava del que havia passat amb la imatge: doncs resulta que ell, tal com li havia demanat, va portar la Verge donant l'encàrrec de què portava una imatge sent una donació anònima, però el mossèn que hi havia llavors li va contestar que no necessitava cap imatge i que se l'ha tornés a emportar. Ell no va saber a qui retornar-la perquè no s'havia deixat cap remitent i llavors va pensar que ho podia portar al col·legi El Carme de Mollerussa. Les monges li van acceptar molt contentes la donació i la van col·locar a l'entrada de l'escola.

Després de saber el que havia passat, el propietari de la imatge va anar a veure a les monges del col·legi El Carme i els va explicar tota la història. Elles, evidentment, l'hi van retornar.

Durant molts anys més, la va tenir a casa, ja que no sabia què fer-ne. Fins que un dia, va parlar amb el nou capellà de l'església, mossèn Cases, i li va explicar que tenia una imatge de la Verge de Montserrat a casa que volia donar a l'església del Poal però que, per circumstàncies, no havia pogut complir el seu desig. Així doncs, aquest cop sí, el mossèn li va acceptar la seva donació i va col·locar la Verge a l'església.

A dia d'avui aquesta imatge encara està a l'església del nostre poble, col·locada damunt de la pila baptismal, i esperem que hi sigui durant molts i molts anys per a què així, els familiars puguem continuar complint l'encàrrec que ens va deixar a tota la família el padrí Pepe: que a la imatge de la Mare de Déu de Montserrat que hi ha a l'església del Poal no li falti mai la llum.

l'òliba

: JOAN ESTRADA BONELL :

L'òliba, com la majoria d'animals nocturns, sovint és difícil de veure, i per tant és molt desconeguda. Aquest fet l'ha convertit en un ocell misteriós, del que la majoria de vegades l'únic contacte que en tenim és només el seu crit, un insistent "sxxxxxt", com reclamant silenci, i alguns xiscles i roncs. Aquests crits i la seva no observació en ocasions generen por en algunes persones, que l'han associat a la mort. A més, el desconeixement que és té d'ella ha donat peu també a llegendes, com que es bevia l'oli de les llànties. De fet, encara hi ha prou gent que si la senten algun dia a la nit al campanar els genera esgarifances. No cal dir però que cap de les malastrugances que se li atribueixen són del tot falses. En efecte, l'òliba és una espècie del tot inofensiva i en tot cas ens ha d'alegrar més la seva presència que no pas tenir-li por, doncs són molts els beneficis que ens presta.

És un rapinyaire nocturn de mida mitjana, que mesura 33-39 cm de la punta del cap

a l'extrem de la cua i fa 85-95 cm de punta a punta de l'ala. Malgrat l'envergadura, rarament supera els 300 g de pes. És molt blanca, tot i que si ens creua al fosc no es fa difícil d'apreciar. Normalment el mascle té el pit i el sota de les ales de color molt clar, mentre que la femella té el blanc tacat amb algunes pigues més fosques. Els ulls són ben negres i estan integrats en una mena de disc facial en forma de cor. Les orelles, que no són visibles, estan dins d'aquest disc que fa la funció de paràbola, per captar millor els sorolls que fan les preses en desplaçar-se. Una de les principals característiques de les òlibes és que les orelles no estan orientades de forma exactament simètrica, i per tant el que percep l'una i l'altra és lleugerament diferent. Aquest fet permet fixar amb molta més precisió el punt on es troba la presa, doncs l'oïda és més important que la vista durant la caça.

L'òliba necessita indrets oberts on caçar i amb penya-segats o construccions velles on

Les òlibes són uns grans consumidors de ratolins i talpons, fins al punt que diàriament poden arribar a menjar l'equivalent d'1/3 del seu pes de micromamífers.

© Jordi Bas

Les òlibes crien en algun forat o racó fosc i fan la posta directament a terra. Els polls estan recoberts d'un plomissol blanc i tot l'entorn del niu està ple d'egagròpiles i dels ossos i el pèl de que aquestes contenen.

criar. A Catalunya està molt lligada als sectors conreats. Sovint nia en forats o cambres de campanars, golfes, coberts i torretes de tros. Al Poal encara hi crien algunes parelles, tant en algunes cases dins del poble com en torretes de tros al defora.

A diferència d'altres rapinyaires nocturns com el mussol, que sovint es pot veure durant el dia, l'òliba és molt nocturna, i no es deixa veure fins que és negra nit. Durant el dia roman immòbil amagada en algun forat o racó fosc.

Com en la resta de rapinyaires nocturns, el vol és molt silenciós, per tal que les seves preses no detectin la seva presència. Això ho aconsegueix gràcies a què els marges de les plomes de vol no són rígids sinó que són tous i estan un xic esfilagarsats, amb la qual cosa les ales no fan cap xiulet en batre-les.

S'alimenta sobretot petits mamífers, bàsicament ratolins, talpons (el que al Poal en diem *taups*) i musaranyes, tot i que també caça alguns joves de rata i més rarament rèptils. Algunes parelles, però, poden també especialitzar-se en la caça d'ocells a les joques. De totes maneres, és una espècie molt oportunista, que caça aquelles preses més abundants en cada moment. Té un metabolisme molt elevat per a un ocell de la seva mida, fet que la obliga a consumir diverses preses al dia. Així, es calcula que una òliba diàriament pot arribar a menjar 1/3 del seu

L'òliba és molt sensible als atropellaments, tant perquè vola baix quan caça com per quedar enlluernada pels llums dels cotxes. Els atropellaments són una de les causes importants que expliquen la seva rarificació actual.

pes. Com a exemple, una parella d'òlibes i els seus polls, en un any, consumeixen de mitjana més de 2500 preses, bàsicament ratolins i talpons. Com la resta de rapinyaires nocturns, l'òliba no estripa les preses amb el bec i les urpes sinó que se les empassa senceres, començant pel cap i a favor del pèl. Aquest fet comporta que no només es mengi la carn, sinó que també s'empassi totes les parts no digeribles, entre les que trobem el pèl i els ossos. Amb tot aquest material que no pot digerir fa una bola de forma el·líptica, de 3-5 cm de llarg, que regurgita al posador on descansa o al costat del niu. Aquestes boles regurgitades són les egagròpiles i estan composades pel pèl, ossos i altres estructures no digeribles. Les egagròpiles d'òliba es diferencien de les d'altres espècies perquè quan són recents són molt negres i estan recobertes d'una crosta lluent. Ja hem dit que l'òliba diàriament acostuma a caçar diferents preses, raó per la qual les egagròpiles sovint contenen les restes de més d'una presa, ocasionalment fins de 5 o 6. Un estudi fet amb egagròpiles del Pla d'Urgell va identificar 745 preses. D'aquestes, el 78,9% eren petits rosegadors (ratolins, talpons i rates...), el 16,1 eren micromamífers insectívors (musaranyes) i el 5% restant eren ocells i insectes de mida gran.

No fa niu, sinó que pon directament a terra, en una petita cavitat excavada entre les restes de les egagròpiles. La posta consta

Les egagròpiles son boles compostes per les parts no digeribles de les preses que les òlibes regurgiten després de fer la digestió.

Fotografies: ©Anna Varea

de 4-7 ous blancs i el·líptics, tot i que anys amb molt menjar el nombre d'ous pot arribar a superar els 10. Només cova la femella, que mentrestant és alimentada pel mascle. A diferència de la majoria dels moixons, que no comencen a covar fins que han acabat tota la posta, per tal que tots els polls neixin a l'hora, l'òliba ja comença la incubació des de la posta del primer ou. Aquest fet comporta que els polls vagin neixen de forma esglaonada, i per tant que hi hagi diferències de mida importants entre els germans grans i petits d'una mateixa llocada. Aquesta diferència d'edat és especialment marcada doncs passa 2-3 dies entre la posta d'un ou i la posta del següent, raó per la qual quan neix el poll petit el gran ja pot tenir 8 o 10 dies. Aquesta gran diferència d'edat, i de mida, genera una jerarquia a l'hora de menjar. Així, cada vegada que arriba al niu algun adult amb una presa els primers en menjar són els polls més grans. Si les preses són molt abundants, a mesura que els grans van quedant tips poden llavors també menjar els germans més petits. Si el menjar escasseja els grans acaparen tot el menjar i els petits acaben per morir de gana. Es una estratègia adaptativa per a fer front a possibles abundàncies sobtades de micromamífers. Si de cop i volta els micromamífers es fan molt abundants les òlibes estaran en disposició de caçar-ne molts, i per tant tots els

Vols saber com fa una òliba?
Llegeix amb el mòbil el codi QR i clica engegar.

polls s'esqueraran. Si el menjar escasseja, els polls petits moriran de gana i la mida de la llocada s'adaptarà als recursos disponibles. En cas que tots els polls tinguessin la mateixa edat, i per tant estiguessin d'igual a igual, la probabilitat de fracàs total en cas de falta de menjar seria molt més elevada.

En condicions normals fan una primera posta al voltant del mes de març i si hi ha moltes preses una segona posta al juliol. La incubació dura un mes i els polls estaran al niu dos mesos més. Quan deixen el niu els polls encara seran dependents dels pares un mes més. Per tant, tot el cicle de cria complet és de 4-5 mesos.

Es veu molt afectada pels atropellaments. De fet, acaba per desaparèixer de les rodalies de les autopistes i carreteres ràpides, cosa que redueix sensiblement la seva àrea de distribució i pot provocar extincions locals. L'òliba és també molt sensible a l'enverinament pel consum de ratolins i rates que han menjat raticides i per l'enderrocament de les construccions velles i la intensificació agrícola, que la deixen sense llocs on criar i amb un menor nombre de preses. De resultes d'aquests fets, es calcula que la seva població s'ha reduït a la meitat en els darrers 20 anys, raó per la qual està estrictament protegida i s'ha de dur a terme actuacions per afavorir-la.

de pagesos i de senyors

qui era l'amo de l'aigua

: JOAN FARRÉ I VILADRICH :

A l'obra *Catalunya dins l'Espanya Moderna* l'historiador Pierre Vilar ens diu que al segle XVIII es visqué una autèntica «febre de l'aigua», ja que en consultar la documentació dels arxius va comprovar que entre els anys 1723 i 1808 es van donar 1554 concessions, majoritàriament a particulars, per a estendre i fomentar el regadiu.

També ens diu que en aquell moment les terres de Lleida es presenten com una zona de fort creixement demogràfic i econòmic. Som davant d'uns espais gairebé buits, resultat de les crisis del segle XVII i de la Guerra de Successió, que veuran un enorme creixement demogràfic, però que encara, a finals del segle XVIII tindran una demografia per sota de les possibilitats que ofereix el territori.

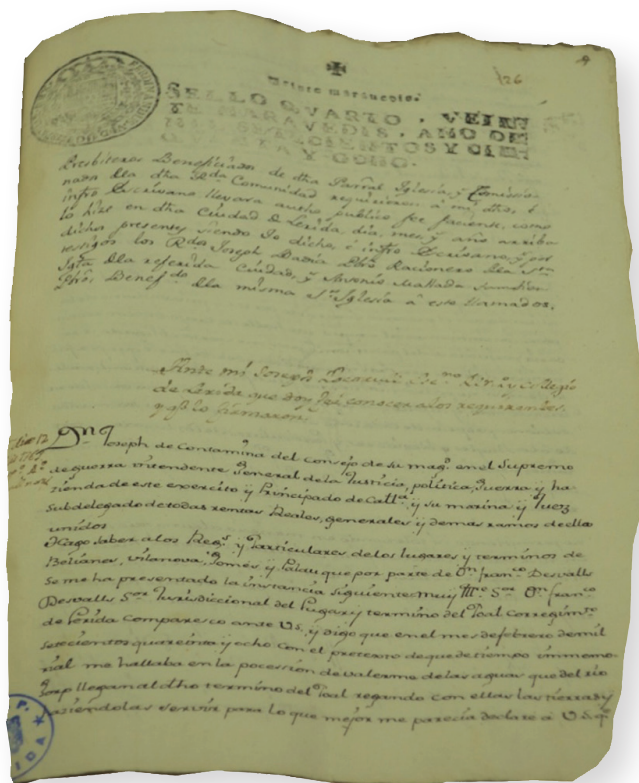
Per les terres de l'Urgell corren el Segre, el Corb, el Sió, el d'Ondara i la Femosa, i en el seu curs s'hi trobaven peixeres, rescloses i sèquies que feien moure els molins, la majo-

ria fariners, i aquestes infraestructures obrien les portes a posar en regadiu les partides conreades més properes.

Fins la posada en funcionament dels canals d'Urgell els litigis i les disputes sobre la propietat i l'usdefruit de l'aigua en aquests indrets són constants. Un exemple clar el trobem descrit en una acta notarial que es conserva a l'Arxiu Històric de Lleida que fa referència al riu Corb i al terme del Poal: l'Intendent General del Principat, la màxima autoritat judicial de l'època al Principat, fa saber als regidors i particulars dels termes de Belianes, Vilanova, Golmés i el Palau que Francesc Desvalls ha presentat una reclamació, l'any 1748, dient que *“des de temps immemorial es troba en la possessió de les aigües que del riu Corb arriben al terme del Poal regant les terres i fent-les servir per al que millor li semblava... i no obstant això no han dubtat els regidors i particulars dels esmentats pobles desviar-les i conduir-les, els tres primers a terres ermes i els del Palau a dos llocs veïns, fet que provoca que arribi molt poca aigua al terme del Poal causant un gran dany ja que per falta d'aigua no podran las terres fructificar lo acostumat”*

Per tot això, Desvalls suplica que es mani als batlles, regidors i particulars d'aquells llocs que immediatament després que hagin regat les terres dels seus termes tornin les aigües al seu curs natural. L'Intendent General va donar la raó a Francesc Desvalls i va ordenar i manar als regidors i particulars d'aquells pobles el compliment d'aquesta condició.¹

A les acaballes del segle XVIII, l'any 1797, apareixen les primeres ordenances de reg conegudes del Poal, a la partida dels **Fondos**: en un altre protocol notarial de Lleida² hem trobat una acta feta a instàncies de Joan Antoni Desvalls en la que diu que *“desitjant facili-*

Protocol notarial de Josep Pocorull.

1. Arxiu Històric de Lleida (AHL). Fons Notarial. Not. Josep Pocorull, 1758, octubre, 25. Reg. 897

2. AHL. Fons Notarial. Not. Francesc Soldevila i Roig. 1797, juny, 10. Reg. 1113

tar, sense perjudici del seu interès, el benestar dels veïns del poble del Poal —del qual té el senyoriu i el domini jurisdiccional, alodial i campal, que té l'absolut domini de les aigües que neixen, flueixen i corren pel terme amb plena facultat d'usar-les i valer-se d'elles sense haver de fer partícips als veïns— i com en dit terme s'experimenta molta sequedat que impedeix abastir-se de verdures i hortalisses i estant exposats a perdre les collites de grans, **concedeix** als veïns i terratinents del poble del Poal i als seus successors l'ús i aprofitament de les aigües que neixen al terme després del molí fariner que té i posseeix al terme de Sarcenit com també de les que surten del mateix molí, amb les reserves, pactes, condicions i reglaments següents:

A. El senyor es reserva el dret de regar totes les terres que té i posseeix als Fondos, sense limitacions. Si es fa una sèquia en base a aquesta concessió **siguin sempre preferides en regar-se i sense limitació de temps les terres del senyor.**

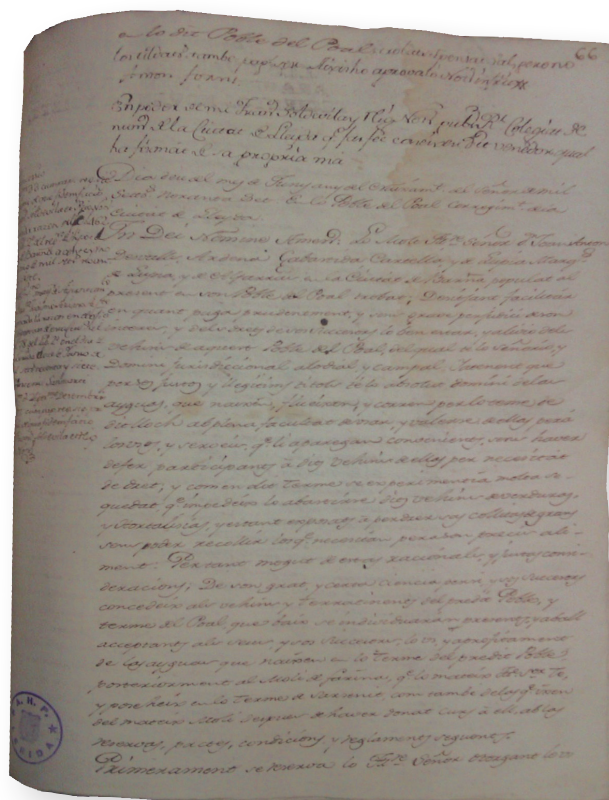
B. Als veïns i terratinents els hi concedeix únicament l'ús i aprofitament de les aigües sobrants de la següent manera:

1. Queden assenyalats els dilluns i els divendres per a regar els horts començant la primera tanda a les 12h de la nit del diumenge i acabant a les 12h de la nit del dilluns i igual els divendres (de 12h a 12h).
2. Qui regui de nit el dilluns regarà de dia el divendres.
3. Es prendrà 1 hora i mitja d'aigua per porca d'hort.
4. Cap veí o terratinent podrà destinar per a hort més terra que la que té assenyalada en els establiments que els hi ha concedit el senyor. L'establiment és un contracte pel qual un tros de terra és posseït a perpetuïtat per una persona mentre aquesta i els seus successors, que només posseeixen el **domini útil**, paguin una pensió periòdica (el cens) al senyor posseïdor del **domini directe**, és a dir, de la propietat.
5. Quan acabi la tanda o el torn de reg dels horts començarà el reg dels secans començant la primera tanda a les 12h de la nit del dilluns i acabant a les 12h de la nit del dijous.
6. Les tandes dels secans seran de 6 hores per cada veí.

7. No es podrà usar l'aigua més temps que l'assenyalat sota pena de 6 lliures que s'aplicaran a utilitat i obra de la sèquia.

8. Correspondrà als veïns i terratinents obrir, formar i conservar la sèquia principal repartint els costos de la manera següent: cada veí o terratinent contribuirà amb 4 lliures per cada porca d'hort i 2 lliures per cada una de les hores pel reg del secà, fent un total de 12 lliures per a cadascun d'ells i que s'hauran d'abonar el dia 15 d'agost del corrent any. I si no n'hi ha prou s'haurà de fer un nou repartiment en la mateixa proporció. El senyor "per la seva generositat i amor envers sos vassalls" posarà 50 lliures només una vegada oferint-se a ésser comprés com un més en "lo gasto de conservació i limpia de dita sèquia".

9. Per a conservar la sèquia sempre "limpia i corrent" cadascun dels regants haurà de contribuir amb la quantitat de 3 sous i 9 diners per cada hora de reg concedida al secà i amb 7 sous i 6 diners per cada porca d'hort, que es pagaran per la Mare de Déu d'agost començant l'any vinent i sota pena de 3 lliures si no es compleix el termini i que s'aplicaran en benefici de la sèquia.

Protocol notarial de Francesc Soldevila i Roig.

- C. El batlle (nomenat pel senyor) i el síndic del Poal seran els directors de l'obra d'obertura, formació, conservació i neteja de la sèquia i dipositaris i administradors de tots aquests cabals. Cada any, amb la intervenció del Sr. Rector es reuniran per a passar comptes i es remetraran al Senyor per a la seva aprovació.
- D. Un cop a l'any, com a mínim, es farà la "limpia" de la sèquia i es vigilarà que *"els treballadors no es distreguin del seu treball"*.
- E. Es prohibeix, sota pena de 6 lliures, vendre l'aigua que li toca al seu torn o tanda si no la necessita i la deixarà córrer a benefici del següent.
- F. Els veïns i terratinents següents: Magí Macià, Maria Macià vídua de Francesc Macià, Antoni Peres, Antoni Puig Minguell, Antoni Pasqual, Jaume Miró, Josep Niubó, Josep Pasqual, Antoni Renyer, Josep Renyer, Josep Albert, Josep Torres, Antoni Batalla,

Josep Marsal, Felip Peres, Josep Espinet, Francesc Trepà rector del Poal, Ramon Antoni Joan rector de Bellvís, Esteve Renyer i Antoni Civit accepten aquesta gratuïta concessió i benefici que els hi fa dit Illustre Senyor i reconeixen i prometen per ells i els seus successors observar i complir perpètuament les obligacions i pagaments convinguts en els capítols precedents posant com a garantia tots els seus béns mobles i immobles i renunciant a qualsevol altra llei i dret.

Com podeu observar, el senyor del Poal, amo absolut del terme i de tot el que s'hi mou, no més concedeix l'ús i aprofitament de les aigües sobrants un cop hagi regat a plaer tot el temps volgut. I el preu que hauran de pagar els veïns i terratinents dels Fondos any rere any serà força considerable en comparació a les 50 lliures que el senyor posarà només per una vegada.

un dia per recordar!

: DUES FELIGRESES: Mª ASSUMPCIÓ TEIXIDÓ I CIVIT I MONTSE TEIXIDÓ I TOMÀS :

El propassat 21 de setembre de 2024, festivitat de Sant Mateu Apòstol i Evangelista, a la ciutat de La Seu d'Urgell, la Catedral del nostre Bisbat, s'omplí de gom a gom per assistir a la consagració d'un nou bisbe que garantia la continuïtat de la cadena apostòlica.

Des dels graons d'entrada es podia contemplar la immensa volta romànica central, les laterals, el creuer, elements d'expressió arquitectònica més purs de l'art romànic llobard, que transmeten una íntima sensació de solidesa, de força i de perennitat extraordinàries, espais que en aquells moments esdevenien àmbit d'acollida per les nombroses persones que anaven entrant: famílies amb infants, preveres, joves, fidels provinents de tota la diòcesi i de les Terres de l'Ebre, representants institucionals, les primeres autoritats civils d'Andorra i de Catalunya, alcaldes,

etc. En resum, una munió de persones que volien participar en aquell acte que des de feia més de 50 anys no s'havia tornat a celebrar, quan fou ordenat el 31 de gener de 1971, el Bisbe Mns. Joan Martí i Alanís.

A les 11h del matí s'inicià la cerimònia amb l'entrada de la processó i les pedres mil·lenàries ajudaren a crear un clima de recolliment que convertí aquella multitud en un conjunt de rostres i veus unides per compartir i acompanyar en la seva consagració al que seria nou Bisbe d'Urgell i copríncep d'Andorra: Josep Lluís Serrano i Pentinat, com a Bisbe Coadjutor de l'Arquebisbe Joan Enric Vives, fins que aquest cessi en la seva funció episcopal per jubilació.

Mn. Josep Lluís, nascut el 19 de març de 1977 a Tivissa —Ribera d'Ebre—, inicia els seus es-

tudis al seminari de Tortosa l'any 1991 i fou ordenat prevere el 2002. Ha exercit el seu ministeri a les Parròquies d'Amposta, la Palma d'Ebre, la Bisbal de Falset, Margalef de Montsant, Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, alternant amb diferents etapes d'estudis a Roma: Doctor en Teologia Dogmàtica per la Universitat Gregoriana, Llicenciat en Dret Canònic i Diplomatura en Estudis Diplomàtics. Ha impartit docència al Seminari Major de Catalunya i a l'Institut de Sant Agustí. Des de 2012, ha servit com a Diplomàtic de la Santa Seu, a la Secretaria d'Estat del Vaticà, en missions a Moçambic, Brasil i a l'Església martiritzada de Nicaragua.

L'ordenació episcopal fou presidida per l'Arquebisbe Edgar Peña Parra, d'Afers Generals de la Secretaria d'Estat del Vaticà, acompanyat per l'actual Arquebisbe d'Urgell, Joan Enric Vives i pel Bisbe de Tortosa, Sergi Gordo. Hi assistiren també, el Nunci per Espanya i Andorra, Bernardito Auza, el Cardenal Omella, el President i tots els bisbes de la Conferència Episcopal Tarraconense, abats de Catalunya i molts altres provinents de diverses diòcesis i del Vaticà, així com nombrosos capellans i religiosos, procedents del nostre Bisbat, de la resta de diòcesis de Catalunya i de molts altres llocs.

La cerimònia comença amb unes paraules de benvinguda de l'Arquebisbe Joan Enric, destacant la procedència i el perfil del nou bisbe ja que coneixia molt bé què significava estar al costat de la gent dels pobles, tenint com a repte el ser un evangelitzador. Amb la Litúrgia de la Paraula i el cant del "Veni creator" es dona entrada al ritus d'ordenació; les promeses, les lletanies, el lliurament del Llibre dels Evangelis i les insígnies episcopals: l'anell, la mitra i el bàcul. Un fort aplaudiment acompanya l'òscul de la pau.

Quan l'ordenat, amb dos bisbes concelebrants, pren la mitra i el bàcul i passa per tot el temple, baixant pel centre de la catedral, lateral esquerra i després dreta i el claustre, beneint a tothom, de fons s'escolta l'himne d'acció de gràcies.

La seva mare, Mª Lluïsa Pentinat, ha seguit la celebració visiblement emocionada.

Fou un dia molt joiós i l'acte que ha durat més de dues hores llargues, amb una gran aten-

ció mediàtica: deu pantalles i una al claustre, per fer possible el seguiment d'una manera còmoda a l'interior del temple, érem unes mil persones, retransmetien Televisió Andorrana, Tretze Televisió i Ràdio Estel.

Cal destacar la important contribució del Cor dels Petits Cantors del Principat d'Andorra donant solemnitat a l'acte.

Els fidels també varem participar amb els nostres cants. Nosaltres estàvem a la dreta de la nau central on hi havia gent de Les Terres de Ebre; un noi amic del nou bisbe Josep Lluís ens va dir que volia ser sempre rector de poble, però alguna cosa devia tenir d'especial que mossèn Xavier Salinas, quan era bisbe de Tortosa, el va enviar a Roma per fer estudis diplomàtics. Domina diverses llengües, a més del català i el castellà, italià, francès, anglès i portuguès.

Per finalitzar, el nou bisbe es dirigeix a tota la comunitat present agraint la seva participació, alhora que fa palesa la seva voluntat de servir i ser fidel a la Diòcesi d'Urgell, tenint sempre present la seva mil·lenària història i el seu sentit de pertinença a l'Església universal: *"dono gràcies per ser cridat a servir als més necessitats... als més pobres... servir per ser signe d'acolliment i estimació... per cercar el bé comú del nostre poble... servir per ser signe en el Crist... com a família diocesana... per ser una Església sinodal i missionera... som convidats a contemplar el teixit social perquè esdevingui un teixit fraterne en el Crist..."*. Amb una expressió de veu pausada que t'entrava al cor: *"aquest riu Segre que neix al Pirineu, va baixant passant per La Seu d'Urgell, pels pobles del nostre bisbat...per fer una vall fèrtil, arribant a l'Ebre, les terres on vaig néixer i que ara ens uneixen com a germans en el Crist"*.

En passar a saludar-lo, els fidels d'Urgell, varem manifestar-li la voluntat de què ben aviat pugui fer-se present a les nostres parròquies, en el nostre cas, a la Parròquia de Sant Joan Baptista del Poal, Pla d'Urgell.

el carrer Prat de la Riba i la seva gent als anys 60 del segle passat (part I)

: EUGENI TEIXIDÓ GOU :
eugenteixidogou@gmail.com

Eugeni 1964.

Soc l'Eugeni Teixidó i vaig néixer al Poal l'any 1953. Vaig viure al carrer Prat de la Riba fins als 15 anys quan vaig marxar —com molts d'altres per motius d'estudis o de treball— i em vaig establir a Barcelona per continuar estudiant —ja que en aquella època només hi havia Institut a Lleida— i per viure independent, i dintre de les meves possibilitats, vaig començar a treballar.

Els anys viscuts al Poal i dedicats al meu creixement personal, varen transcórrer principalment com a alumne de l'escola on vaig cursar els estudis primaris i el batxillerat elemental, la revàlida de quart de batxillerat i un curs de mecanografia, comptabilitat i càlcul comercial, tots ells a càrrec del mestre Sr. Àngel Solans, a qui agrairé eternament la seva saviesa i vocació docent.

També expresso el meu agraïment al mossèn Salvadó Alart que em va preparar per la primera comunió i especialment al Feliciano Montal i la seva esposa, Teresina Jové, per ensenyar-me a ballar sardanes, com a suplent de la colla sardanista del Poal, que es s'anomenava Cors Alegres.

Però el que més m'enorgulleix és haver crescut al carrer Prat de la Riba, que per a mi és el més petit i exclusiu del poble, i on hi ha cases que en el passat varen ser habitades per persones entranables, a les quals faig extensiu aquest record.

En especial recordo els noms de les senyores i els senyors que menaven cada casa del carrer, conegudes pel seu respectiu renom, i que tenien noms patronímics molt poc corrents i alguns fins i tot espectaculars.

Per això dedicaré aquest article a ressaltar especialment els noms de les senyores del carrer, així com els dels seus marits i familiars més propers, amb qui vaig conviure en aquella època. També faré alguna minsa referència a l'actualitat, per raó dels canvis familiars que s'han produït amb els anys en alguna de les cases del carrer.

Si repassem les cases del carrer tal i com estan avui, podem dir que a l'època dels anys 50/60 del segle passat, eren les següents:

núm.	casa
1	CAL PUIG
2	CAL TORRERO
3	CA L'AMBRÒS (Tenia pati annex amb façana al carrer)
4	CAL ROC DEL GARRUT
5	CAL PRÀXEDES
6	CAL TICÓ (Tenia pati annex al de l'Andreu Camats "Andreu de la Rufina", amb façana al carrer)
7	CAL FERNANDET
8	CAL PEIX
9	CAL CANALS
10	CAL GOU
11	CAL TEIXIDÓ
12	CAL SERAFÍ
13	CAL MELITON
14	LOS MOLINERS o CAL ROIG
16	CAL JOSEPET
18	CAL SAMITIER

Començo per ordre i em refereixo a Cal Puig.

CAL PUIG / casa 1

Cal Puig també dona a la plaça i el topònim procedeix dels avantpassats que venien de Cal Puig, casa pairal del carrer Major, i família d'antics masovers feudals del poble.

La Irene Reñé estava casada amb l'Antonio Farré Marbá, agricultor i antic Jutge de Pau del Poal. El matrimoni tenia 2 filles, la Irene i la Teresina.

La Irene es va casar amb el Joan Panadés i han tingut 4 fills de noms Irene, Joan, Rafel i Marta.

En Joan va morir d'accident. En Rafel ha estat molts anys alcalde del Poal i és autor del llibre *El Petit Blanc*, de l'Editorial Pagès. La Irene viu a Santa Eulàlia de Ronsana i la Marta a Fondarella.

La Teresina es va casar amb el Benjamí Badia, originari de Taüll i viuen a Sabadell. Tenen dues filles anomenades Laura i Esther.

CAL TORRERO / casa 2

També és el número 47 de la Plaça

La Palmira Eroles estava casada amb el Josep Escolà, i el pare d'en Josep era de cal Torrero i el matrimoni també eren els estanquers, ja que tenien la botiga destinada a Estanc i venien el tabac, segells de correus, i també papereria i perfumeria al detall i se n'ocupava la Palmira.

Varen tenir 4 fills, la M. Rosa, en Jaume, la Begoña i en Josep.

CA L'AMBRÒS / casa 3

Casa doble actual

A ca l'Ambròs —nom antic dels avis de l'Antonio, que es deien Ambròs i Marieta, fills de Sant Llorenç de Montgai— hi vivia la Magdalena Vals, casada amb l'Antonio Reñé i tenien 2 filles, la Maria Rosa i la Pilar.

Convivia amb la família el Pepet de cal Tardà, antic mosso solter de caràcter planer i molt amable.

La Maria Rosa es casà amb el Magí Ribera Petit de Sant Ramon, que residien a Barcelona i varen rehabilitar el pati annex a la casa per al seu ús particular. Ells fills d'aquest matrimoni són el Ramon Maria que viu a Mallorca, i en Xavier, que serà el propietari actual de tota la finca.

La Pilar es casà amb el Josep Miret de l'Estació —partida del Poal— i varen tenir 3 filles, la Mar, la Montse i la Núria. Destaca la Núria Miret Reñé com a rapsoda, pintora i il·lustradora, "influencer" i poetessa, i participa en teatre i cultura popular.

CAL ROC DEL GARRUT / casa 4

El topònim Garrut ve de la Serra de Prades. La Brígida Forcada (o Brisda) estava casada amb en Roc Arderiu, i a la casa li deien a Cal Garrut.

Varen tenir 2 fills, en Ramon i la Pilar. En Ramon Arderiu era sacerdot i va exercir de vicari de Guissona, ecònom de Montgai i rector de Térmens i Menàrguens, i més tard a les parròquies de Llivia, d'Alp i de Puigcerdà. Va morir el 22/12/2022 i el Sr. Arquebisbe d'Urgell —monsenyor Vives— va palesar l'atenció que va tenir amb la cura i atenció a la seva mare fins al final de la vida, com a bon fill.

La Pilar viu a Lleida, està casada amb en Josep Novell Borrás i tenen 2 fills, la Meritxell i en Marc.

CAL PRÀXEDES / casa 5

La Salut Vilamajó —de Cal Farré La Paula— estava casada amb el Pràxedes Panadés i tenien 2 fills, la Maria Dolors i en Prudecto, que era solter.

La Maria Dolors es casà amb el Pompeyo Ollé, varen anar a viure a Lleida, i tenien 5 fills, que són respectivament en Juli, en Xavi, l'Estrella, la Immaculada i la Blanca.

El cas d'aquesta família és de remarcar, ja que els noms dels barons són excepcionalment interessants: Pràxedes, Prolecto i Pompeyo. Els dos últims poden ser també Preiecte o Projecte, i també Pompeu o Pompili. Un trio molt inusual.

CAL TICÓ / casa 6

Casa doble actual

Era la casa de la Cecília Pérez Ros, casada amb en Josep Maria Ticó, que ja en aquella època tenia la mobilitat disminuïda i utilitzava bastó. La Cecília tenia una carnisseria que despatxava carn de corder especialment. El matrimoni tenia 2 filles: la Maria del Carme i la Magdalena.

A la casa hi havia la instal·lació de la centralita de telèfon del poble i feien de telefonistes principalment les dues filles.

La Maria Carme es va casar amb el Jordi Domènech, que era d'Almacelles i per-

ruquer de professió, que es va instal·lar al Poal. Va tancar la carnisseria de la Cecília i va obrir en el seu lloc una moderna perruqueria masculina. Mentrestant també cuidaven de la bàscula municipal, fins que es va suprimir aquell servei. Varen tenir 3 fills: en Joan —ja difunt—, la Maria Teresa i en Jaume.

L'altra filla Magdalena va assolir dues vegades el títol de pubilla del poble, i se'n va anar a viure a Soses, després de casar-se amb el Jaume Rubies, que era de Castelló de Farfanya i a qui va conèixer al Poal perquè havia treballat de ferrer, a cal Moreno.

*... continuarà al proper
número d'el portell de les 12.*

un pou(al) de ciència

per què volen els avions?

: FRANCESC ARGILÈS :

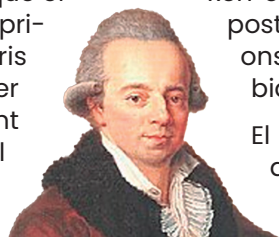

L'avió del Sr. Orville

Crec que un dels grans desitjos de quan érem petits era poder volar. Els còmics de Superman, pels nens dels 70-80, eren un referent i veure aquell superheroï posar-se el vestit i sobrevolar-ho tot ens feia imaginar-nos com seria sobrevolar els nostres camps, pobles, muntanyes, etc.

Aquest afany de sempre anar un pas més enllà i de complir els somnis va fer que el 17 d'octubre de 1903 es realitzés el primer vol. El Sr. Orville, després de varis intents va pujar al Wright Flyer i va fer el seu primer vol. Sense segurament ser-ne conscient, això canviaria el món i la manera de moure'ns.

Per conèixer la ciència que hi ha darrera dels vols d'avions he de

Retrat del Sr. Bernoulli

presentar-vos al Sr. Bernoulli. Ell i Orville són ni molt menys contemporanis, però tota la matemàtica i estudis de Bernoulli van fer que, de forma conscient o no, l'avió d'Orville, volés.

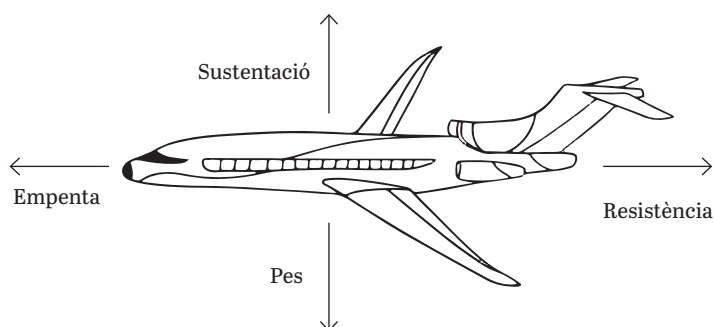
Bernoulli era un científic neerlandès que va néixer a principis del 1700 a Groningen i va morir a Basilea el 1782. Dels seus estudis neixen els principis de la hidrodinàmica que posteriorment servien per a què els avions s'enlairin, volin i aterrin. I ell ni ho sabia!

El sentit comú ens fa pensar que per a què volin els avions hem de vèncer el seu pes i que enlloc que caiguin, s'enlairin. Per això intentem conèixer els 4 conceptes bàsics

i a posterior com es combinen per a que els avions volin.

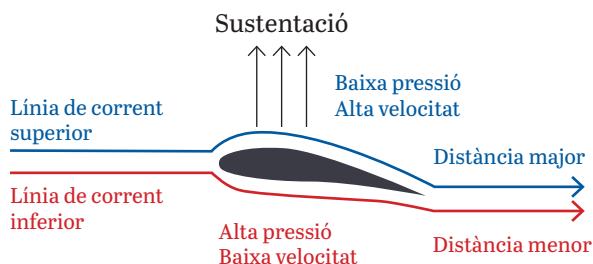
- L'empenta: és el moviment horitzontal provocat per la força dels motors de l'avió.
- Resistència: una vegada l'avió està en moviment, l'aire crea una força de resistència que actua en direcció contrària a l'empenta. Aquesta força és la resistència.
- Pes: la gravetat tira l'avió cap al terra, degut a la seva massa i al seu pes.
- Sustentació: permet que l'avió es mantingui a l'aire. És la més important i es crea gràcies al disseny de les ales de l'avió.

En la figura següent es veuen bé com actuen cada una de les forces que s'han de combinar en un avió:

Aquí és quan entra en joc el nostre amic Bernoulli. Atents...

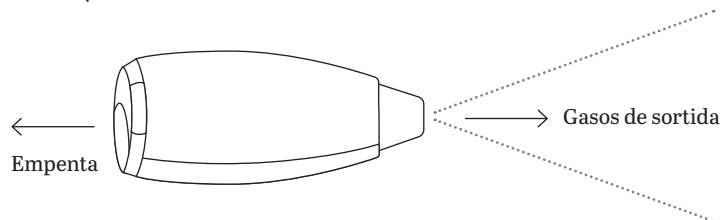
Quan les ales de l'avió estan dissenyades de forma corba a la part superior, l'aire que passa per damunt ha de recórrer una distància més llarga que l'aire que passa per sota. Això fa que l'aire que passa per dalt es mogui més ràpid i exerceixi menys pressió que l'aire de la zona inferior. Aquesta diferència crea una zona de baixa pressió damunt les ales i això fa que l'avió s'aganti (sustentació) i eleva l'avió.

Literalment la teoria de Bernoulli diu: *Un fluid com l'aire exerceix pressió sobre els objectes,*

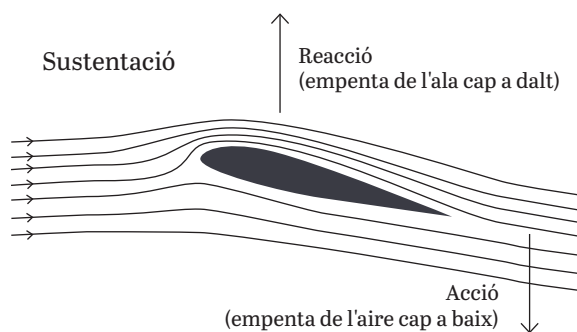
i quan més ràpid es desplaci el fluid, més petita serà la pressió que exerceix.

Evidentment aquí queda palesa la importància dels motors de l'avió i la seva potència, sobretot en els seus moments inicials quan en un moment determinat i a gran velocitat, la sustentació és més gran que la gravetat i l'avió pot enlairar-se.

Arribats a aquest moment, no penseu pas que només amb la teoria de Bernoulli es pot volar, de fet, en aquest punt entra l'efecte Coandă i la ciència desenvolupada per un vell conegut per tothom, Isaac Newton. Anem a pams:

- Efecte Coandă: Es l'efecte de quan un fluid segueix el perfil d'un objecte corbat i s'adhereix al mateix. En el cas de les ales de l'avió, l'aire que va per la part corbada superior, s'adhereix a la mateixa seguint la forma de l'ala. Una curiositat, l'explicació de per què s'aganta "l'ou com balla" la dona l'efecte Coandă.
- Teoria de Newton: Tota acció té una reacció igual però en sentit contrari. Això, en el cas que ens ocupa serveix per entendre que l'aire que baixa a gran velocitat de la part alta de l'ala, xoca contra el que passa per sota pel que es genera una força cap a dalt que ajuda a mantindre l'avió a l'aire.

Desconec si Superman utilitzava tota aquesta ciència (i molta més!) que hi ha darrera del fet que un avió pugui enlairar-se i volar, però almenys coneixem els principis bàsics pels quals els avions sí ho poden fer.

Així doncs, quan voleu, tingueu un record per Bernoulli, Newton i els germans Orville!

amb pas ferm i decidit

: ASSOCIACIÓ DE DONES DEL POAL :

Assemblea general d'inici de curs, el 25 de setembre.

Segons la Viquipèdia, una associació és “una agrupació de persones que decideixen unir-se de manera voluntària, lliure i solidària per aconseguir una finalitat comuna d'interès general o particular, sense ànim de lucre. Per fer-ho es comprometen a posar en comú llurs coneixements, activitats o recursos econòmics, amb caràcter temporal o indefinit”.

L'Associació de Dones creiem que ho estem aconseguint. Amb pas ferm i decidit. Perquè no només volem satisfer els interessos de les poalenques sinó que també volem arribar a tot el poble en conjunt.

El nostre tret de sortida sempre succeeix durant el mes de setembre, amb l'assemblea general d'inici de curs. Aquest cop el dia 25 de setembre, amb la presentació de les activitats anuals del curs 24-25 i les activitats del primer trimestre. Tenim la satisfacció d'haver posat en marxa 5 activitats anuals: zumba, pilates, ioga, ganxet i un grup de lectura.

La cuina fou el protagonista del primer taller. La Rosa Terés Tilló de Cal Menut ens va preparar tres receptes delicioses: xips d'al-

Taller de cuina de la Rosa Terés, el 17 d'octubre.

Xerrada sobre la menopausa, el 21 d'octubre.

Cartell de la Marató de TV3

Xerrada sobre estafes, el 8 de novembre.

[DESEMBRE 2024]

bergínia amb brandada i mel; secret de porc ibèric a la taronja i gormanderies de pinya. Va ser un taller d'allò més deliciós, on la Rosa ens va ensenyar a seguir tots els passos de la preparació amb molta cura i a disposar amorosament el menjar en un plat.

L'octubre va acabar amb una xerrada sobre la menopausa i l'osteoporosi, a càrrec de la Maria Antònia Roca, de l'Associació Hera de Lleida. Vam poder prendre nota de diferents consells i mesures preventives que ajuden a millorar la qualitat de vida de la dona en aquest període de la seva vida.

Desconfia sempre de qualsevol missatge sospitos a través de missatge o correu electrònic. Les estafes estan a l'ordre del dia i cal estar atents. El Jordi Batista Ramon, mosso d'esquadra, ens va posar al dia de diferents casos d'estafes que tenen lloc en el nostre

entorn més proper. Consells que ens fan més savis.

I el desembre ve també carregat de regals. Amb una sortida a Barcelona per gaudir de la Fira de Santa Llúcia i visitar Els llums de Sant Pau, amb sopar inclòs a la Ciutat Comtal.

Finalment, consolidem la participació amb la Marató de TV3, enguany dedicada a les malalties respiratòries. Hi col·laborarem amb la ja tradicional caminada solidària que acabarà amb un bon esmorzar.

***Som una associació
que volem fer poble.
Ens hi ajudes?***

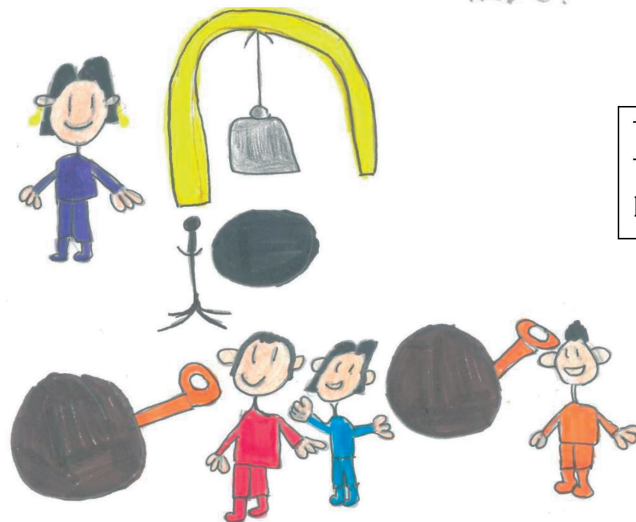
Tens alguna vivència que vulguis compartir?
Estarem encantades d'escoltar-te! Fins aviat!

l'escola nova

: ESCOLA EL ROSER :

Va anar la consellera d'educació a
l'escola nova. Van entrevistar alguns nens i
nenes. Aquests nens van explicar la primera pedra
de l'escola nova i a dins hi havia una
càpsula del temps, a la càpsula del temps hi havia
una bandera del Poal, uns llibres i desitjos
de nens de l'escola el Roser.

Titular: Noah Sellart
Text: Lluç Solà
Il·lustració: Meriem Hassi

Treballs realitzats pels alumnes de l'Escola El Roser.

L'ESCOLA NOVA

El passat dijous, 24 d'octubre van venir els de TV3 a la nostra escola i ens van gravar com treballàvem. El divendres, 25 d'octubre es va fer l'acte oficial de la Primera Pedra de l'escola nova del Poal.

En una càpsula vam posar una bandera del Poal, monedes i fotos de cada classe amb els seus tutors. Va venir molta gent del poble i van presidir l'acte, la nostra alcaldessa Estela Leonart, la consellera d'educació Esther Niubó, el delegat d'educació Claudi Vidal i la delegada del govern de Lleida Núria Gil. Aquell mateix migdia vam sortir a TV3. Tots els alumnes i mestres de l'escola estem molt contents.

GISELÀ, SÍLVIA, ANNA, IBRAHIM, GABI I GERARD.

LA MAQUETA DE L'ESCOLA

EL GRUP D'INFANTIL DE PRIMER I SEGON CICLE ESTEM FENT UNA SITUACIÓ D'APRENENTATGE BASADA EN LA NOVA ESCOLA DEL POBLE.

L'ÚLTIM DIVENDRES DE CADA MES FEM UNA EXCURSIÓ AL TERRENY PER VEURE L'EVOLUCIÓ I OBSERVAR EL QUÈ HI HA.

UNA VEGADA ARRIBEM A L'AULA EN PARLEM I ANEM CONSTRUINT LA NOSTRA MAQUETA, REPRESENTANT LA REALITAT.

NOMÉS HEM FET UNA VISITA; LA DEL MES DE SETEMBRE, AIXÍ DONCS, AQUESTA ÉS LA NOSTRA MAQUETA ACTUAL.

AL BLOC DE L'ESCOLA ANIREM PENJANT EL PROCÉS. JA SABEU ON HEU DE BUSCAR PER VEURE LA NOSTRA MAQUETA DE L'ESCOLA FINAL.

la singratella

: LLORENÇ BONET GÓMEZ :

CAMÍ DE ROCA ROIA (PALLARS SOBIRÀ)

En aquell camí no hi havia pols. En aquell record no hi havia esperança. En aquell amor no hi havia futur.

Qui sap si podia morir allí. Dolça espera.

El Torrent de Sant Antoni n'era testimoni. La bravesa de l'aigua baixant endimoniada escapava buscant un destí incert. Com el meu amor per ella.

Aquella església romànica de Surp. Aquell absicís deteriorat. El prat verd i la seva mà calenta. Anells ancestrals i ungles pintades. Això és la Vall d'Àssua deia el pastor que barrava el camí.

Santa Llúcia em va encegar. Pobre de mi. Trist passatger. No hi veia.

Aquell camí de terra vermella em va fer somniar. Quan vaig despertar vaig trobar verges i sants, pedres als marges, creus a la vall.

Els seus ulls em van condemnar. La seva mirada, el seu magnetisme, misteri del temps.

El nostre mirall van ser els tolls vora el fang.

L'esquitx d'una petita pedra a l'aigua va esborrar la seva presència.

Aquell camí.

Aquell record.

Aquell amor.

la família Reñé Peres

: ANTONI REÑÉ CASALS :

1. ORÍGENS

La família Reñé Peres neix al Poal i la constitueix vuit germans. Els seus pares són el Jaume Reñé Codina i l'Antònia Peres Miralles. La família Reñé i la Peres van arribar al Poal quasi el mateix any entre 1760 i 1780. La família Reñé prové de Barcelona i la Peres de Bolea (Osca). Totes dues s'estableixen al carrer Major del Poal, a cal Jan i cal Ros.

Quan el pare del Jaume es casa van a viure a la torre del Rubinat, després coneguda com la torre del Llenes. Allí neixen el Joan (1814) i el Jaume (1815), poc després tornen a viure al Poal.

El 2 de març de 1844 es casa Jaume Reñé Codina amb Antònia Peres Miralles i van a viure a la torre del Llenes i és allí on neixen els seus vuit fills.

2. LES TARROGES I LA TORRE DEL LLENES

Les Tarroges és un nucli de masies situades entre els Arcs i Linyola. La torre del Llenes, ara ja enrunada, estava situada molt a prop de la torre de l'Estrella.

Les Tarroges van formar part del Priorat de l'ordre de Sant Joan de Jerusalem.

El delme d'aquestes terres el cobrava el gran prior de Catalunya i, la primícia, la cobrava el rector de la parròquia del Poal.

L'any 1820, i segons el decret del 18/10/1813, el Poal, els Arcs, les Tarroges i Remolins constitueixen un mateix municipi, que es dissol el 1822.

A partir del 1822 les Tarroges queda integrat al municipi dels Arcs.

L'any 1840, amb la desamortització eclesiàstica, alguns pagesos i la burgesia van adquirir aquestes terres, aquests últims atrets per la construcció del canal d'Urgell. D'altres propietaris com el Capítol de la catedral de Lleida van veure més clar vendre les terres perquè el canal al començament els demanava per regar el trenta per cent de la collita

i la transformació de terres de secà en terres de regadiu va provocar molts problemes.

3. DADES IMPORTANTS

- 1817. Comencen les obres del canal d'Urgell.
- 1836-1840. Primera Guerra Carlina.
- 1840. Desamortització eclesiàstica. Es tanca i es posa a la venda el convent de les Sogues.
- 1845. Bellvís, el Poal, els Arcs, les Tarroges, Gatén i Safareig constitueixen un nou municipi.
- 1846-1849. Segona Guerra Carlina.
- 1854-1855. Es pateix una epidèmia de còlera.
- 1862-1865. Comença a arribar l'aigua del canal.
- 1869. El 19 d'octubre d'aquest any comença a ser del curs legal la pesseta que preval fins a l'1 de gener del 1999.
- 1870. Una gran gelada, que durà tres dies, no va deixar cap olivera viva.
- 1872-1876. Tercera Guerra Carlina.
- 1875. Torna a fer una gran gelada que acaba amb les noves oliveres.
- 1885. Es comença la carretera de Balaguer a Tàrraga.
- 1899. Es comença a construir el Carrilet.
- 1902. Arriba la plaga de la fil·loxera.

4. LA POBLACIÓ DELS ARCS ENTRE ELS ANYS 1860 I 1870

Durant aquesta dècada la família Reñé deixa la torre del Llenes i va a viure a cal Rúbies. Els Arcs aquest any pràcticament només era el carrer Major. Els hereus es quedaven al poble i els cavallers quan es casaven anaven a viure a fora del poble. Així el poble sempre es mantenia amb una població molt estable.

En aquest carrer llavors hi vivien 11 famílies:

- Davant de cal Rúbies hi havia la família Torrent amb dos fills, un noi i una noia.
- La família Niubó també un noi (Bonaventura) i dues noies (Rosa i Francesca).
- Cal Tonet també amb tres fills: el Llorenç, la Magdalena i l'Eusebi.
- Hi havia tres famílies Pallisé. Cal Pallissé amb una filla. Ca la Pubilla amb la Maria. Cal Pau Pallissé amb el Pau i el Josep que es casarien amb la Margarida. La Rosa, el Joan (de la torre del Coronel) i la Teresa casada amb el *dulé* del poble.
- La família Tribó eren cinc germans. Només el Llorenç es va quedar a viure als Arcs.
- Cal Calçada. Tenien el Josep i la M. Rosa Bellmunt, que es casaria amb el Pau de cal Cava.
- Cal Xacó. Eren quatre nois (tres dels quals van viure als Arcs) i dues noies.
- Cal Cava. Eren vuit germans. L'Antoni seria l'hereu, el Simó, el Jaumet i el Pau que es farien la casa darrere del carrer Major i quatre noies més que es van casar fora del poble.
- Cal Folies. Eren vuit fills també, l'Antoni era l'hereu, el Josep Anton que es va casar amb l'Esperança, el Ramon que va viure a cal Xalada, i els altres cinc es casen fora del poble.

5. CAL RÚBIES (REYNE, BORRÀS, RÚBIES, REÑÉ, JIMMY I MONTSE)

Quan els Reñé Peres arriben als Arcs van a viure a cal Rúbies. El Rúbies era el propietari

actual de la casa. Ell vivia a Balaguer i, als Arcs, hi feia estades de curta durada. Ell ocupava la planta principal i els Reñé vivien al pis de dalt. Fins que decideix vendre's la casa i les terres, i els Reñé li compren la casa.

6. L'ANTIGUITAT DE LES FAMÍLIES

L'any 1691 els de Bellví pactaren amb els dels Arcs la segla del molí. Per part dels Arcs pactaren en Josep Torrent (batlle de la vila dels Arcs, representant al Capítol de la Seu de Lleida, Senyor temporal del dit lloc i terme amb tota la jurisdicció civil i criminal), Josep Solsona, Josep Solsona menor, Francesc Cava, Blasi Reñé, Jaume Carbí i Ambròs Escolà. En total 6 famílies.

- 1734. Neix Antoni Bordes. Cal Xacó. En total 7 famílies.
- 1740. Són membres de la Confraria del Roser: Torrent (2), Solsona, Renyé, Cava (2), Bordes, Casals i París. Són 9 famílies.
- 1754. Neix Josep Pallisé Bordes. Cal Pallisé/ Cal Magí.
- 1797. Neix Maria Niubó Pons. Cal Bon Josep.
- 1811. Es casa Pau Pallisé Solé (germà del Josep Pallisé Bordes). Cal Pau Pallisé. Cal Juanito Pau.
- 1820. Es casa Llorenç Aldomà Salto amb Maria Bordes Ros.
- 1830. Es casa Ventura Pallisé Pascual. Cal Venturoso / Ca la Pubilla.
- 1856. Neix Llorenç Tribó Rubió. Cal Tribó.
- 1860. Mor als Arcs Josep Bellmunt Romeu. Cal Calçada.

Abans de 1691	L'any 1740	Fins a 1813	Fins a 1835	A partir de 1835	A partir de 1835	18??	18??	1999
Blasi Reyne	Domingo Reyne i Isabel Josa	Antoni Reyne Josa i Paula Torrent Marsinach	Josep Reñé Torrent	Magdalena Reyne Torrent i Raymundo Bosch Borràs	Francesc Bosch Reyne	Rúbies	Reñé Peres	Jimmy i Montse

ORÍGENS REÑÉ

Descendents de Joan Reñé (fill de Barcelona) i Maria Carbonell Tiell (S. Martí 1737 - El Poal 25/05/1802)

[NÚMERO 060]

	Jeroni Reñé Guasch El Poal, 1784 – El Poal 17/9/1789		
	Magi Reñé Guasch El Poal 10/12/1786		
	Francesc Reinýé Guasch El Poal 1782?	Joan Reñé Codina Tarroges 13/5/1814 15m Tarroges 5/9/1815 Neix i mor a la masia del Rubinat de les Tarroges	
		Jayme Reñé Codina Tarroges 23/12/1815 Els Arcs 15/3/1888	M. Antònia Reñé Peres Tarroges 1/1/1845 – Bellví 26/1/1886 CAL MÓN Es casen 20/5/1871 Antonio Salvia Albajes Bellví 1840 – Bellví 21/8/1916 Era fill de Cal Món
			Joan Reñé Peres Tarroges 19/4/1846 – Els Arcs 23/2/1932 CAL RÚBIES Es casen 3/3/1906 Rosa Manresa Ros La Sentiu 1881 – Els Arcs 20/3/1935
			Josep Reñé Peres Tarroges 25/3/1848 – Els Arcs 23/6/1932 CAL SECLÉ/CAL COIO Es casen 22/6/1875 Antònia Biosca Prats Bellví 26/2/1854 – Els Arcs 15/8/1933
			Marià Reñé Peres Tarroges 21/5/1850 – Bellví 18/5/1931 CAL BARÓ Maria Manresa Llovera. Vivia a Bellví.
			Esperanza Reñé Peres El Poal 13/5/1852 – Els Arcs 25/5/1903 CA L'ESPERANÇA/CAL VALENCIÀ Es casen 1875? Josep Anton Caba Perles Els Arcs 1851 – Els Arcs 23/7/1931
			Ramon Reñé Peres Tarroges 5/10/1854 – Els Arcs 22/4/1934 CAL RAMON DEL RÚBIES/CA L'AGUSTÍ Es casen 1884 Dolors Graus Aribau Mollerussa 1853 – Els Arcs 15/1/1943
			Margarida Reñé Peres Tarroges 27/2/1857 CAL PAU PALLISÉ/CAL JUANITO PAU Es casen 1/12/1877 Josep Pallisé Teixidó Els Arcs 19/10/1850 – Els Arcs 11/5/1884 Es torna a casar 31/10/1891 Pau Pallisé Teixidó Els Arcs 12/4/1849
			Josep Ant. Reñé Peres Tarroges 25/3/1859 – Els Arcs 20/10/1934 CAL PANTONET Es casen 18/4/1885 Maria Caba Espinet Els Arcs 28/9/1860 – Els Arcs 17/5/1939. De Ca la Paula.
		Antoni Reñé Codina, El Poal 16/4/1817	
		Teresa Reñé Codina El Poal 12/9/819	Maria Sellart Reñé El Poal 31/1/1844 Jayme Sellart Reñé El Poal 22/8/1845 Jose Sellart Reñé El Poal 25/1/1848
			Blas Sellart Reñé El Poal 2/2/1850 Ramon Sellart Reñé El Poal 28/4/1852 Teresa Sellart Reñé El Poal 11/3/1855 – El Poal 5/7/1857
		Josep Sellart Fabregat Penelles	Maria Sellart Reñé El Poal 1/10/1857 Manuel Sellart Reñé El Poal 5/5/1860

cuina amb Cal Menut

Rostit de vedella a la taronja amb carbassa

INGREDIENTS

- 1 peça de vedella en un tros (peixet, tall rodó de l'espatlla, pit, falda....)
- 3 grans d'all
- 1 ceba a trossos
- 2 pastanagues
- 2 trossos de pela de taronja
- 50 cc de suc de taronja
- 150 cc de vi blanc
- 300 cc de brou fluix
- 2 tiretes de pell de taronja
- Sal i pebre
- Fècula instantània

Guarnició:

- 150 g de ceba tallada brunoise
- 1 gra d'all
- 500 g de carbassa
- Brou o aigua
- 30 g de pipes de carbassa

PREPARACIÓ

Poseu un fons d'oli i la mantega en un recipient adequat per rostir. Introduïu-hi la carn lligada amb anelles fluixes i selleu-la fins que prengui bon color. Condimenteu-la, distribuïu-hi al volt les verdures i aromes i enforneu a 220° uns 10-15 minuts o fins a donar color a les verdures. Regueu amb el suc de taronja i el vi, abaixeu la temperatura del forn a 120° i continueu la cocció regant la carn de tant en tant uns 30-40 minuts més. Retireu del forn, tapeu-la i deixeu-la reposar al mateix recipient.

Per a fer la salsa, desglaceu les substàncies del rostit amb el brou, afegiu-hi uns fils de pell de taronja, manteniu en ebullició uns 5 minuts i coleu. Comproveu la condimentació

i doneu-li densitat, si cal, amb una mica de fècula instantània.

Sofregiu la ceba i l'all sencer fins que sigui transparent. Afegiu-hi la carbassa tallada a quadrets de 2 cm, doneu-los-hi un tomb, afegiu-hi el brou, condimenteu, tapeu i coeu lentament uns 5-15 minuts (segons el grau de maduració de la carbassa) fins que la carbassa sigui tendra però mantenint la forma. Retireu.

Torreu les pipes en una paella, afegiu-hi un polset de sal i reserveu.

Disposeu la carn tallada en una plata de servir amb la salsa, la guarnició de carbassa al volt i empolvoreu amb les pipes.

glossari culinari

: ROSA TERÉS :

tipus de brous

_ Brou vegetal

- 3 o 4 litres d'aigua i sal
- 1 ceba
- 2 pastanagues
- 1 nap
- 1 tija d'api
- 1 tros de xirivia
- 1 porro
- 1 o 2 patates

Poseu l'aigua, la sal i les verdures tros-sejades en una olla en fred. Escalfeu i, quan arrenqui el bull, escumeu i coeu lentament 1 hora i ½ semi-tapat. Coleu. Al brou vegetal s'hi pot afegir tota mena de verdures.

_ Brou lleuger

Els mateixos ingredients que pel brou vegetal afegint-hi:

- 1 pit o un tros de gallina o els menuts
- 2 ossos de vedella

Procediu de la mateixa manera allargant a 2 hores el temps de cocció.

_ Brou extra

Els mateixos ingredients que el brou lleuger afegint-hi:

- 1 os de pernil
- Un grapat de cigrons remullats
- 200-250 g de carn de vedella (conill)

Procediu de la mateixa manera que pel brou lleuger.

Per obtenir tota la substància en el brou, poseu les carns i els ossos en fred. En canvi, quan es vol que les carns quedin més gustoses s'incorporaran una vegada s'iniciï la ebullició.

_ Fumet de peix

- 1 ceba
- Uns grans de pebre negre
- 1 pastanaga
- Unes cues de xampinyons
- 50 cc vi ranci sec
- 1 ramet compost petit
- Espines de peix o peix de roca, crancs, galeres
- 1 litre d'aigua

Poseu en una olla tots els ingredients en fred. Assaoneu molt lleugerament i deixeu bullir lentament semi-tapat durant 30 minuts. Retireu i coleu.

Les espines del llenguado són les que donen el gust més fi al fumet de peix.

Aquest brou no ha de bullir més de ½ hora. Allargar la cocció fa que agafi un gust amarg. Si es vol concentrar, torneu al foc després de colar-lo i deixeu que evapori.

_ Brou curt

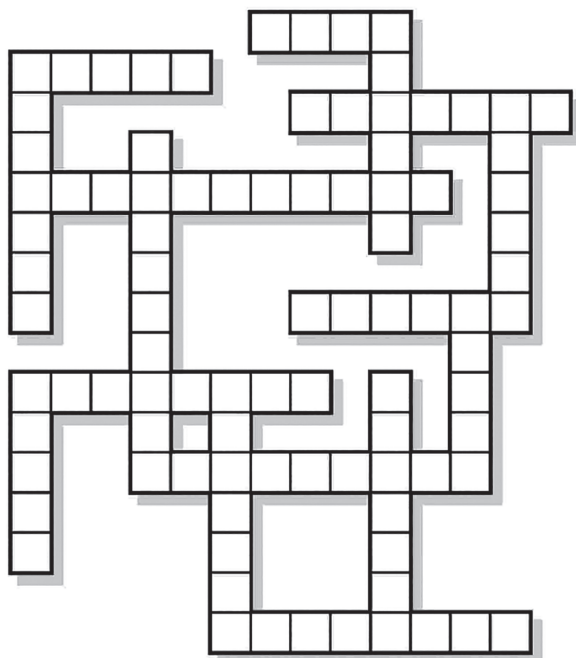
És un brou vegetal concentrat indicat principalment per coure-hi el peix i el marisc.

Disposeu en una olla el líquid i els ingredients esmentats a cada recepta, assaoneu, tapeu parcialment i coeu-lo durant 35-45 minuts a partir de l'ebullició. Coleu.

passatempo

encreuats

Completa la graella amb les paraules de la llista que fan referència al món urbà.

4 LLETRES

Parc

5 LLETRES

Barri

Plaça

Ronda

6 LLETRES

Carrer

Rambla

Xamfrà

7 LLETRES

Autovia

Carreró

Passeig

Polígon

8 LLETRES

Avinguda

Bulevard

9 LLETRES

Autopista

Carretera

11 LLETRES

Illa de cases

sopa de lletres

Alt Camp	Segarra
Montsià	Baix Penedès
Alt Empordà	Segrià
Noguera	Barcelonès
Alt Penedès	Selva
Osona	Berguedà
Alt Urgell	Solsonès
Pallars Jussà	Cerdanya
Alta	Tarragonès
Ribagorça	Conca de
Pallars Sobirà	Barberà
Anoia	Terra Alta
Pla de l'Estany	Garraf
Bages	Urgell
Pla d'Urgell	Garrigues
Baix Camp	Val d'Aran
Priorat	Garrotxa
Baix Ebre	Vallès
Ribera d'Ebre	Occidental
Baix Empordà	Gironès
Ripollès	Vallès
Baix Llobregat	Oriental
	Maresme

J B A Y B Q A L Z U H S U C
N P L I O Q L D H Y A Y E Y P P
Q T L R J J R R O Q J V N T N A R
U A V G L L K O S O N A O E P L L N
X C R L E D S E P Z X A B R R D L V T V
Q O B R O S B Y T M G J E A I R G A H A P S
N J F W A A N F A E B T R R G A R R A F L E E
H A O C G K R Y Z C X I F A C U A B S S Y Q L N N
I N S O B E U A N I A X X E I L D J H T N X E E O
Y Q N Z U E I Z A A A D L L T X U A D Q A H S D S
A E S G C S R B E W D O E A L S C G L G T F O E L
S F O P T S E G A B N R R B S O J A A P S V C S O
S N P N X K I Z U E D I E A A R B R M E E D C B S
A U O F O W Q L S E B Z Y C I R R R L P L H I A W
L M U L L E G R U A D W G B C I B L E I E U D I Z
T J D T B S Q H G J R A E N G A O E N G D F E X D
E U V E S Q W O P Y A R F U Z P I A R J A V N E T
M O H A T W R W E M A D E Y I X R O B A L T T B A
P V K K M Ç R X R D A S C R U A Y L N H P W A R R
O J Y M A G M N E X M C Y O D F M O Z A A M L E O
R F O Z U Z W B E I D A T L L H E Q W E T V N D I
D J A L T U R G E L L S A L M A R E S M E X L T R
A R R A G E S E U G W V I I A X T O R R A G K E P
E D B E K P A L L A R S S O B I R A L Y I T U L S
S E D E N E P X I A B V A L L E S O R I E N T A L

Trobareu les solucions dels passatempo a l'última pàgina.

entrevistes

Nom: Adrià Gené Sans

Edat: 25 anys, vaig néixer el 26 d'abril del 1999.

Plat preferit: degut a la dieta que he de fer hi ha plats que no els puc menjar molt sovint, però el que més m'agrada són els caragols a la llauna. Quan els menjo, molt de tant en tant, els gaudeixo moltíssim.

Una pel·lícula: no m'agraden molt les pel·lícules, però una que em va agradar molt és "Contratiempo" i també m'agrada molt tota la saga de pel·lícules de "Marbel".

Un llibre: ara llegeixo un llibre de Lorena Torres *Supérate*. Però em quedo amb un llibre titulat *Invicto* de Marcos Vázquez.

Estudis/ofici: actualment em dedico al futbol exclusivament. Tinc el batxillerat, un CFGS de dietètica i dos màsters d'una escola oficial de psicologia esportiva i de coaching esportiu.

Descriu-te en dues paraules: sóc simpàtic i ambiciós.

Què és el que més t'agrada del Poal?

El que més m'agrada, i que m'he adonat amb els anys, és la tranquil·litat del poble. He estat diversos anys vivint fora i quan vinc m'agrada estar a casa amb la família i caminar tranquil pel poble i pels camins.

Descriu un moment viscut al poble del qual tinguis un bon record.

M'ha marcat molt la infància al Poal. El poder tenir la tranquil·litat i la llibertat de poder sortir a jugar amb els companys, passar moltes hores a la plaça i al camp de futbol. Crec que el fet de tenir aquesta llibertat ha format la meua personalitat i aquesta forma de fer.

Què t'agrada fer en el teu temps lliure?

Sóc molt familiar. I ara que estic a prop de casa m'agrada passar el temps amb la família i els amics. També m'agrada molt escoltar música i llegir.

Què t'agrada de la generació més gran?

El Poal sempre ha estat un poble molt unit. Sí que és veritat que en els últims anys ha faltat un lloc, com el Casal, i sembla que el poble s'hagi refredat una mica i és necessari. Quan es fa la Festa Major, o qualsevol altra festa, fa goig quan la plaça està plena de gent de totes les edats. Crec que destaquem per ser un poble unit, sense problemes. De cara a la gent gran sempre hi ha hagut una unió molt bonica.

Quin és el país més llunyà que has viatjat?

Oslo, Noruega. És un país molt bonic que recomano anar.

Com et veus d'aquí a 10 anys?

M'agradaria jugar fins que el cos em digui prou. Per mi no és una feina sinó que és

un privilegi poder gaudir dia a dia d'una cosa que ha estat sempre la meua passió, però no em vull tancar portes perquè a la vida poden passar moltes coses i jo vull estar preparat i em vull seguir formant perquè al final, el futbol s'acaba. Vull seguir obrint camins i mirar cap on puc tirar. No em vull tancar amb el futbol com a tal. Tot i que ara mateix estic implicat al 100% per créixer i aprofitar el moment.

Un somni no realitzat, de moment.

Debutar al món del futbol professional. Aquest ha estat el meu objectiu i el meu somni des de petit. He anat complint alguns somnis, com per exemple de jugar a estadis amb molta gent. L'any passat vaig tenir el privilegi de jugar a Lleida al Camp d'Esports amb 10.000 persones. És una cosa que quan ets petit i ho veus per la tele penses que t'agradaria viure-ho i vaig tenir aquesta sort. Així que m'agradaria que fos una cosa que passes més sovint, i treballaré per a què així pugui ser.

Si per un dia poguessis ser una altra persona famosa, qui t'agradaria ser?

No canviaria la meua vida per ningú, jo crec que soc únic, especial, humil i molt feliç. Però sí que per un dia m'agradaria ser cantant. Ser un cantautor que es planta a un escenari davant de 10.000 persones i que el públic cantin les teves cançons. Ha de ser una cosa molt especial i bonica. Pot estranyar que no em vulgui canviar per un jugador futbol professional, però sé que és la vida del futbolista i sí que hi ha casos molt mediàtics com el Messi, però ell gairebé no pot ni sortir pel carrer. Potser per un dia està bé, però al final me n'acabaria cansant.

Nom: Miquel Ardèvol Fernández. Soc de Cal Sepo.

Edat: 80 anys

Plat preferit: escudella i entrecot.

Una pel·lícula: "Los Santos Inocentes".

Un llibre: l'últim que he llegit *El meu germà era futbolista*. Però m'agrada molt *El presidi de Montclar*, llibre que recomano, ja que és de quan es va fer el Canal d'Urgell. Explica que hi va haver més de 2.000 presidiaris, hi havia 1.500 persones del país, tot el que va passar i es van trobar... És un llibre molt interessant i hem de tenir en compte que el pròleg l'ha fet l'Ignasi Aldomà.

Estudis/ofici: vaig fer comerç a Reus. El meu ofici és paleta.

Descriu-te en dues paraules: soc emprenedor, afable i lleial amb els amics.

Què és el que més t'agrada del Poal?

La plaça.

Descriu un moment viscut al poble del qual tinguis un bon record.

Tinc molts moments viscuts al poble, però del que més recordo és quan es va tornar a fer la festa del Carnaval i també quan el Casal, que era d'uns propietaris, va tornar a ser del poble.

Què t'agrada fer en el teu temps lliure?

Caçar, tot i que ara ja no puc.

Què t'agrada de la generació més gran? I de la més jove?

De la generació més gran és la capacitat d'adaptar-se amb els nous reptes que es van presentant. I dels joves, les oportunitats i mitjans que tenen per formar-se en el seu futur desitjat.

Quin és el país més llunyà que has viatjat?

Dinamarca i Tunísia. Tot i que he viatjat molt. Fins i tot vaig estar 15 mesos al Sàhara.

Com et veus d'aquí 10 anys?

Soc pràctic. Desitjo seguir estant com he viscut fins ara, al costat de la família i els amics.

Un somni no realitzat, de moment.

No tinc cap somni que no hagi realitzat. Jo només desitjo seguir com ara al costat de la família i els amics.

Si per un dia poguessis ser una altra persona famosa, qui t'agradaria ser?

No he tingut mai cap pretensió d'aquesta mena. Jo soc el Miquel de Cal Sepo, amb la família que he tingut, amb els amics que he tingut, amb la feina que he tingut...

[DESEMBRE 2024]

població

esmena al número 059 / naixements 2023

NAIXEMENTS PER DATES

18/03/2023 Lara Rosell Gené

28/09/2023 Gal·la Solsona Alsina

10/10/2023 Dan Salvia Folguera

**per tots ells la
nostra enhorabona!**

racó de lectura

: TERESA SALVIA VIDAL :

Una vegada més em trobo davant l'ordinador per escriure el meu racó de lectura. No sé si interessa a algú, però esperant que sí, faig la meua humil aportació a aquesta revista del poble, que sí que em consta que agrada a molta gent i el poble se la sent seva.

El llibre que he triat per donar-vos a conèixer és *La nosa* de Montse Sanjuan, de Pagès Editors.

L'escriptora potser és més coneguda per la sèrie de novel·les policiaques de la sergent Anna Grim, però també té una vessant en la novel·la realista en l'àmbit de la llarga postguerra, que va començar amb *Dues dones*.

La protagonista de la història és la Júlia Prat, la petita de tres germans i que els pares van considerar que no era "igual" que els altres. Això no obstant, la nena portava una vida senzilla i era ben feliç amb les seves plantes i els seus animalons, ajudant sempre la mare i aprenent a fer les feines de casa, com pertocava a totes les noies en aquella època.

Tot va canviar quan els pares es van adonar que la noieta s'havia enamorat i estava fent plans per casar-se i fer la seva vida.

Els pares van considerar que no estava capacitada per portar una casa i potser tenir fills i van decidir que millor posar-la a servir en una fonda, sense tenir en compte els desitjos de la filla. El germà gran es volia casar i necessitava la casa per ell, per tant la Júlia es va convertir en una "nosa".

Va començar per a la Júlia una època molt dura, d'enyorament, no entenia que la tractessin com si no fos ningú, traient-la de casa seva on era tan feliç comptant les estrelles cada nit.

Malgrat tots els entrebancs, la Júlia va intentar trobar el seu camí, però per interessos dels altres, ja que els seus no comptaven, la van fer casar amb un mal home que li va fer la vida impossible, la va maltractar en tots els aspectes imaginables.

En la novel·la, la vida de la Júlia transcorre paral·lela a la de la Rosa, que era adoptada i descobreix quan va morir la seva mare, que podria ser filla de la Júlia Prat. Va tenir la necessitat de saber si la seva mare biològica encara era viva, qui era i perquè la va donar en adopció.

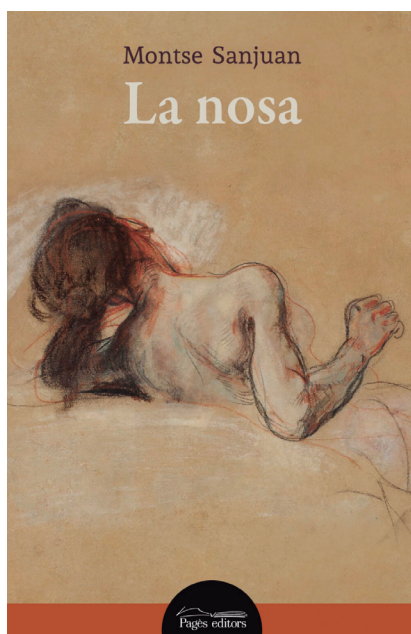
Creuant les dues vides anem sabent la història de les protagonistes, ens descriuen una època fosca, amb les seves misèries, egoismes i crueltats, però també en destaca la capacitat de supervivència. És una història crua, però plena d'emoció i sensibilitat.

Ens posa sobre la taula temes molt actuals, els menysteniment vers tot allò que és diferent i el sentiment d'estranyesa que això provoca en les persones que el pateixen. També el maltractament a les dones o el tema de l'adopció i la recerca dels orígens de les persones que han estat separades dels pares biològics.

Amb tots aquests ingredients l'autora ens presenta una història ben travada i que es llegeix fàcilment, tot i la seva cruesa. Ens fa reflexionar sobre el tracte que, encara en l'actualitat, es dona a les persones que la societat no considera "iguals".

Espero que si el llegiu, hi sapigueu trobar el punt de sensibilitat i optimisme que se'n desprèn.

Molt bona lectura!

estic en blanc

: EVA AIXALÀ RIUS :

Mira que fa dies que li dono voltes... Per què el temps passa... I volant! Ja veuràs com un dia d'aquest surt al pregó que ja es pot aportar un bon tema "literari" per explicar. Alça aquí! Ja ha sortit!

Ves qui m'ha manat d'escriure al "portell", però també reconec que em diverteix.

Vejam! Rumiem... Si parlo d'això... No ho veig. Daïxonses... ai! Ves, dallonses... aviat he acabat! Uf! No hi ha manera!

No m'acabo de decidir, no trobo un tema prou tema per donar-li una mica de joc i treure un somriure a tothom. No sé pas com me'n sortiré.

Aviam... que em diu el "Sr. Google"... Res! No em diu el que vull. Què li costaria una llista de temes d'aquells d'ascensor. Si li busco "trivial", em surt el joc... Si li poso temàtiques, em surten coses sobre els cursos acadèmics i temes de matemàtiques... I, sinó, 15 idees per començar un blog... Això mateix! Només em faltaria fer-me bloguera. Sinó... Com organitzar la millor festa temàtica... Això d'organitzar festes estaria molt bé, però entro a l'enllaç i tot és molt ambigu, massa teòric, no tinc tanta imaginació, necessito que em concretin.

Ui! Això ja se'n va a festes d'adult! Aviam! Canvi de frase... "Vull parlar d'un tema normal". Apa! Ara m'ho tradueix al castellà! El "Sr. G" no m'entén... "Aprender el català gratis, tècniques d'expressió escrita, text argumentatiu..."

Xiquets! Pleguem! Que avui el tema no surti!

Sí! Ho tinc clar! En aquest moment tinc això: "La síndrome del paper en blanc".

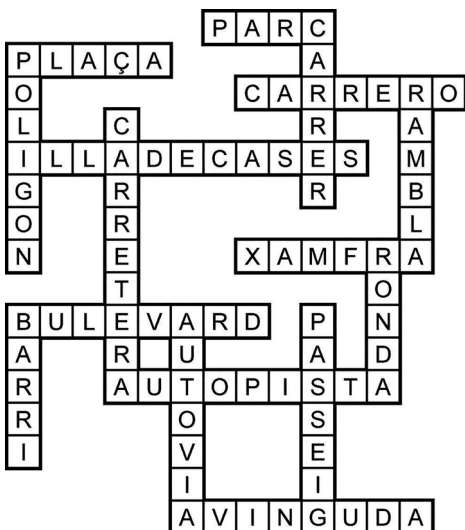
Veus! Això sí que em surt! Diu que és "la incapacidad de generar nuevos contenidos, es decir, 'el miedo' ante la página en blanco que nos impide llenarla con nuestras ideas. Sufrirlo es realmente frustrante, en especial si tu trabajo depende de ello".

Tira tu! Que no m'hi guanyo res... I home! Por? Tampoc és això! Només vull col·laborar... No n'hi ha per tant. Ves que hi farem! Aquesta vegada ha anat així.

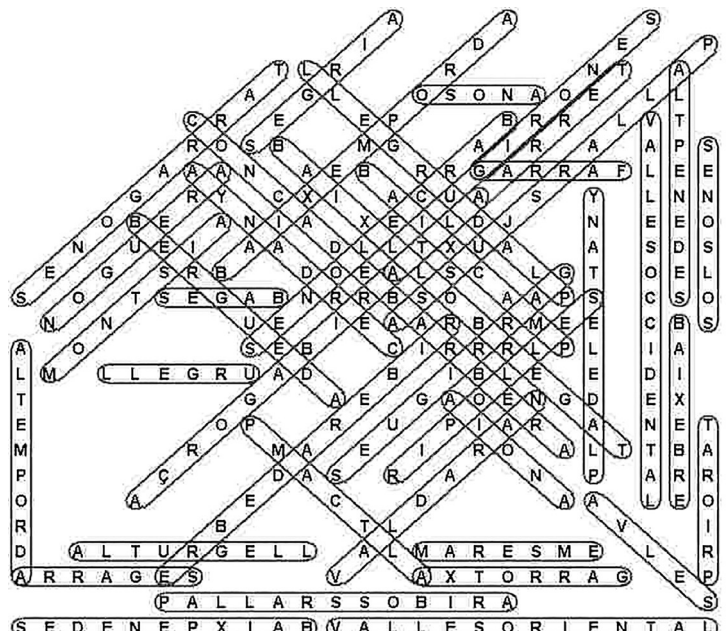
A veure... Una oració i un ciri... Igual m'il·luminarà per a la pròxima, i em cau una pluja d'idees (que ara això està molt de moda, com si les idees caiguessin d'un núvol del cel). Ei, ei! Però mai s'ha de perdre l'esperança que igual em cau una idea de patac i us explico alguna cosa amb més gràcia. Això a la pròxima.

solucions dels passatemps

encreuats

sopa de lletres

bones festes!

diorama de Nadal

: MONTSE GERMÀ :

Aquell petit espai de parets desvestides
quan s'atansa Nadal es transforma en pessebre.

Figuretes de fang d'artesanía pulcra
guarneixen racons reblerts de miniatures

i herba gerda al voltant per semblar més autèntic.

Hi ha un cel blau setinat que embelleix l'escenari,
diverses construccions molt ben il·luminades,
pastorets amb ramats, la vella filadora

i un caganer ajupit, camuflat entre els arbres.

El pontet sobre el riu, amb baranes de fusta,
exposa un pescador i dues bugaderes.

Al mig del llogaret, a tocar de la pleta,
un formós naixement habita una establia
i, al capdamunt, l'estel que il·lumina l'Arcàngel.

Pel proper número del **portell de les 12**
si tens coses a dir, fotografies o il·lustracions maques per la portada,
envia-les al correu ajuntamentdelpoal@gmail.com.

Gràcies!

@ajuntamentdelpoal

Ajuntament del Poal

Diputació de Lleida